

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

**Komparativní analýza politiky zaměstnanosti ve
Švédsku a Francii**

Bakalářská práce

Autor práce: Kamila Bogdanova

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Petr Svobodný, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 21. 5. 2020

Kamila Bogdanova

Bibliografický záznam

BOGDANOVA, Kamila. *Komparativní analýza politiky zaměstnanosti ve Švédsku a Francii*. Praha, 2020. 42 s. Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce Prof. PhDr. Petr Svobodný, Ph.D.

Rozsah práce: 82 164 znaků

Anotace

Bakalářská práce se zabývá komparativní analýzou politiky zaměstnanosti ve Švédsku a Francii. Práce si klade za cíl zhodnotit a srovnat hlavní směry a nástroje politiky zaměstnanosti v obou zemích, popsat jejich současný vývoj a zhodnotit změny provedené v souvislosti s hospodářským vývojem po druhé světové válce. Teoretická část práce popisuje základní pojmy související s politikou zaměstnanosti, podrobně rozebírá její typy a cíle. Prostřednictvím pochopení základních principů politiky zaměstnanosti následně dochází k analýze jejího vývoje. Samotný historický vývoj politiky zaměstnanosti obou států je popsán v praktické části. Tato část nabízí přehled zásadních ekonomických a politických událostí v druhé polovině 20. století a jejich dopad na vývoj politiky zaměstnanosti Švédska a Francii. Poslední kapitola praktické části se zaměřuje na aktuální stav trhu práce a uplatňovanou politiku zaměstnanosti současných vlád Švédska a Francie. Pozornost je věnována i samotné reakci občanů na změny regulující pracovní právo a změny způsobené migrační a hospodářskou krizí. Vystihnutí hlavních rysů politik zaměstnanosti obou států, stručná analýza jejich pozitivních a negativních stránek a zhodnocení uplatňovaných způsobů snižování nezaměstnanosti je hlavním cílem závěrečné části bakalářské práce.

Annotation

The bachelor thesis deals with a comparative analysis of labour market policy in Sweden and France. The thesis aims to evaluate and compare the main directions and instruments of labour market policy in both countries, describe their current development and evaluate the changes made in connection with economic development after the Second World War. The theoretical part of the thesis describes the basic concepts related to labour market policy, discusses in detail its types and objectives. Through an understanding of the basic principles of labour market policy, its development is analyzed in the next chapters. The historical development of labour market policy of both countries is described in the practical part. This section provides an overview of major economic and political events in the second half of the 20th century and their impact on the development of labour market policies in Sweden and France. The last chapter of the practical part focuses on the current state of the labor market and the applied labour market policy of the current governments of Sweden and France. Attention is also paid to the reaction of citizens to changes

regulating labour law and changes caused by the migration and economic crisis. Capturing the main features of labour market policies of both countries, a brief analysis of their positive and negative aspects and evaluation of applied methods of reducing unemployment is the main goal of the final part of the bachelor's thesis.

Klíčová slova

politika zaměstnanosti, trh práce, sociální stát, nezaměstnanost, minimální mzda, kontinentální model, severský model

Keywords

employment policy, labour market, social state, unemployment, minimum wage, continental model, nordic model

Title/název práce

Comparative Analysis of labour market policy in Sweden and France

Komparativní analýza politiky zaměstnanosti ve Švédsku a Francii

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce Prof. PhDr. Svobodnému, Ph.D. za jeho cenné rady, připomínky a pomoc při psaní této práce. Mé poděkování patří též vedoucímu bakalářského semináře PhDr. Matějkovi, Ph.D. za věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích.

Obsah

Úvod	2
1 Úvod do problematiky politiky zaměstnanosti	4
1.1 Vymezení politiky zaměstnanosti	4
1.2 Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti	6
1.3 Typy politik zaměstnanosti	8
2 Historický vývoj politiky zaměstnanosti po druhé světové válce	9
2.1 Vývoj politiky zaměstnanosti po druhé světové válce ve Švédsku	10
2.2 Vývoj politiky zaměstnanosti po druhé světové válce ve Francii	15
2.3 Dílčí závěr o vývoji politiky zaměstnanosti obou států	21
3 Současná politika zaměstnanosti	23
3.1 Politika zaměstnanosti ve Švédsku za vlády Stefana Löfvena	23
3.2 Politika zaměstnanosti ve Francii za vlády Emmanuela Macrona	32
3.3 Dílčí závěr o současné politice zaměstnanosti Švédska a Francie	39
Závěr	41

Úvod

Nezaměstnanost je jedním z nejsledovanějších socioekonomických problémů, majících závažné dopady na život téměř každého jednotlivce. Problematika nezaměstnanosti je velmi klíčová, jelikož je praktickou přítomností v každodenním životě celé naší společnosti. Měla by jí být proto věnována náležitá pozornost. Vývojem nezaměstnanosti se zabývá celá ekonomická struktura, tedy domácnosti, firmy i vláda. Lze říct, že míra zaměstnanosti každé země slouží k určení dalších ekonomických jevů, a je jedním z indikátorů stavu ekonomiky. Otázky politiky zaměstnanosti patří dnes ve většině vyspělých zemí k těm nejožehavějším a velmi často diskutovaným. Udržení vysoké míry zaměstnanosti patří k hlavním prioritám národních vlád ve většině členských zemí Evropské unie. Důležitou podmínkou při dosahování tohoto cíle je zavedení vhodně cílené politiky zaměstnanosti.

Existuje mnoho teoretických přístupů, jak řešit nezaměstnanost či ovlivňovat trh práce. Každá významná ekonomická škola má svá vlastní preferovaná řešení či východiska. Teoretické přístupy se stávají základem pro vybranou hospodářskou politiku, respektive politiku zaměstnanosti daného státu. V této práci se zaměřím na studium situace na pracovním trhu ve Švédsku a Francii. Švédsko a Francie prošly po 2. světové válce velmi rozdílným politickým a sociálním vývojem. Během poválečného vývoje se ze Švédska stal jeden z hlavních zakladatelů skandinávského typu sociálního modelu, oproti němuž se Francie se zařadila ke kontinentálnímu typu. Ačkoliv se obě země řadí do zcela odlišných sociálních modelů a hlavní principy a instrumenty jejich sociálních politik se liší, přesto jsou nuceny řešit velmi podobné problémy s nezaměstnaností. Proto jsem si jako předmět své bakalářské práce zvolila politiku zaměstnanosti Švédska a Francie a soustředila se na změnu jejich směřování s ohledem na historický a aktuální vývoj.

Cílem této bakalářské práce je provést nejen analýzu a srovnání stavu současné francouzské a švédské politiky zaměstnanosti, ale taktéž i porovnání historického vývoje za použití různorodých informačních zdrojů nutných pro získání co nejširšího spektra názorů a přístupů. V této práci se zaměřím také na zhodnocení hlavních směrů a nástrojů politiky zaměstnanosti v obou zemích. Pro dosažení cíle práce provedu analýzu, jejím úkolem je zhodnotit uplatňované způsoby snižování nezaměstnanosti, a srovnat jejich pozitivní a negativní stránky. Představeným cílům koresponduje struktura bakalářské práce, která je rozdělena do třech kapitol.

Úvodní kapitola se skládá z teoretického základu, vymezení a pochopení základních pojmů, které k dané tématice patří a jsou v celé práci využívány jako teoretický aparát. Pro obsáhlejší přehled jsou zde podrobně rozebrány pojmy politika zaměstnanosti, uvedeny charakteristiky a popis jejich dvou hlavních podtypů, kterými jsou: aktivní a pasivní politika zaměstnanosti.

Druhá kapitola je věnována historickému vývoji politiky zaměstnanosti ve Švédsku a Francii. Pozornost je v této kapitole soustředěna na charakteristiku a vývoj nezaměstnanosti po druhé světové válce. Pojednává se o utváření politiky zaměstnanosti ve Švédsku a Francii, zejména o jejích změnách, způsobených různými ekonomickými, politickými a sociálními událostmi v průběhu druhé poloviny dvacátého století. Tato kapitola je určující pro poslední kapitolu, která se zabývá současnou situací na pracovním trhu a podobou politiky zaměstnanosti, jenž přirozeně vychází z historického a politicko-ekonomického vývoje. Jde zejména o popis a analýze vedení politiky zaměstnanosti během vládního úřadu švédského premiéra Stefana Löfvena a současného prezidenta Francie Emanuela Macrona.

Na základě kladných a záporných faktorů v závěru práce je objektivně zhodnocena a srovnána účinnost politiky zaměstnanosti ve Švédsku a Francii, jakožto zhodnocen dopad dané politiky na aktuální situaci obou států.

Při zpracování bakalářské práce jsem používala metody deskripce informací z mezinárodních organizací, národních orgánů a analýzy statistických dat (především DARES, INSEE, OECD, IPSOS, Eurostat, Trading Economics), výzkumných studií a online-encyklopedie (Encyklopedia Britannica). Knižní zdroje a odborné články byly využity zvláště v prvních dvou kapitolách bakalářské práce. Popis a následná analýza aktuální politiky zaměstnanosti vychází téměř výhradně z elektronických článků, záznamů v internetových denících, webových stránek švédské a francouzské vlády, dokumentů evropských organizací. Na základě získaných informací byla provedena komparativní metoda za účelem zhodnocení politiky zaměstnanosti Švédska a Francii. Celá práce je tedy vypracována pomocí literárních a internetových pramenů, které byly v anglickém, českém, francouzském a švédském jazyce.

1 Úvod do problematiky politiky zaměstnanosti

Práce a pracovní uplatnění bezesporu patří k základním potřebám člověka. Práce a pracovní uplatnění velmi často ve společnosti představuje jeden z faktorů ekonomického a sociálního statusu společnosti, rodin i jednotlivců. Jedním z nejdůležitějších problémů současnosti je nepochybně nezaměstnanost, která je následkem nefunkčního trhu práce, tedy místa, kde se setkává nabídka pracovních příležitostí a poptávka od potenciálních zaměstnanců.¹ Beze sporu můžeme říct, že aktivity ekonomického i sociálního charakteru směřující k jejímu řešení vytrvale sílí a že politika zaměstnanosti se dostala do popředí v různých vědních oborech i praktických opatřeních.²

Možný potenciální růst nezaměstnanosti bohužel představuje sociálně a politicky velmi citlivý problém, který může být zdrojem sociálního neklidu. Trh práce samotný, a především jeho mechanismy, mají zatím daleko nejen k učebnicové představě a teoretickému fungování otevřeného fungujícího trhu, ale i k zaběhaným postupům aktivního řešení nezaměstnanosti vyspělých sociálních států.³

Tato úvodní kapitola je zaměřena na podstatu politiky zaměstnanosti, zejména na to, čemu se věnuje a co obnáší, jejímu vztahu k dalším veřejným politikám a také vzájemnému ovlivňování. Úkolem této kapitoly je základní specifikum teoretického rámce pro chápání pojmu politika zaměstnanosti, charakteristika a popis jejích dvou hlavních podtypů, kdy bude přiblížena aktivní a pasivní politika zaměstnanosti.

1.1 Vymezení politiky zaměstnanosti

V důsledku nezaměstnanosti se začíná objevovat pojem, kterým je politika zaměstnanosti. Politika zaměstnanosti představuje soubor aktivit či opatření, která vytvářejí podmínky pro rovnováhu na trhu práce a pro efektivní využití pracujících sil, snažící se tak o harmonizaci nabídky a poptávky na trhu práce a o naladění mechanismů fungujících mezi nimi.⁴ Prvotním účelem politiky zaměstnanosti je podílet se na podpoře rovnováhy na trhu

¹ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. přepracované vydání. Praha: SLON-Sociologické nakladatelství, 2002. s. 11.

² KREBS, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 309.

³ VEČEŘA, Miloš. *Sociální stát. Východiska a přístupy*. Praha: SLON- Sociologické nakladatelství, 1993, s. 88.

⁴ KREBS, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*, s. 309.

práce a omezení či snížení nezaměstnanosti.⁵ Podstatnou roli na rovnováhu trhu práce však mají také opatření, které směřují k podpoře ekonomického růstu a vytvoření pracovních míst v rámci hospodářské politiky. Politika zaměstnanosti nesahá do trhu práce z hlediska mikroekonomického, např. počtu pracovníků, výkonnosti, průměrných hrubých výdělků nebo kvalifikační nároků a očekávání jednotlivých pracovních míst – tyto ekonomické faktory jsou vždy spíše v kompetenci trhu. Trh práce spíše podporuje politiku zaměstnanosti; resp. pomáhá zkoordinovat rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou. Politika zaměstnanosti je obvykle výsledkem kooperace úsilí státu, zaměstnavatelů, zaměstnanců a odborů. Politika zaměstnanosti je jednou z oblastí sociální politiky, která je koordinována státem na základě dlouhodobých programů.⁶ Pro velkou část ekonomicky vyspělých států, představuje nezaměstnanost problém především hospodářský, sociální i politický. Politika zaměstnanosti je úzce spojena s celkovou hospodářskou, ale i regionální politikou, ale také se všemi obory sociální politiky.⁷ S ohledem na sociální důležitost politiky zaměstnanosti a její úspěšné fungování je nutné, aby existovala spolupráce dalších odvětvových politik, především politiky sociální, hospodářské, regionální a vzdělávací.⁸ Každá z nich má totiž velký vliv na vývoj pracovního trhu svou vlastní měrou a cíle v oblasti zaměstnanosti. Hospodářská politika v sobě soustřeďuje důležité prvky s vlivem na celou strukturu trhů, nejen toho pracovního. Sociální politika napomáhá k odstranění nerovností ve společnosti a poskytuje podmínky pro zdravý dlouhodobý rozvoj a stabilitu společnosti. Vzhledem k dnešní společnosti, ve které je pro většinu obyvatel pracovní příjem důležitou a zásadní základnou pro existenci, je nezbytné, aby v případě ztráty práce, stát dokázal vytvořit podmínky, které umožní svým občanům plnohodnotný život bez nebezpečí sociálního úpadku.⁹ Jedná se nejen o finanční pomoc od státu, ale také o poskytnutí informací vedoucích k nalezení řešení v těžkých sociálních situacích (pomoc s nalezením nové práce, sdělení o možných daňových či nedaňových ulehčeních, další vzdělávání, rekvalifikace).

Regionální politika hraje neméně důležitou roli ve zpracování a realizaci politiky zaměstnanosti. S ohledem na územní rozdělení státu je třeba zaručit rovnoměrný rozvoj

⁵ WINKLER, Jiří a Mirka WILDMANNOVÁ. *Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. 1. vydání. Brno: Ekopress, 1999, s. 50.

⁶ NEČADOVÁ, Věra. *Sociální politika: systém sociálního zabezpečení*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2014, s. 31.

⁷ HALÁSKOVÁ, Renata. *Politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2008, s. 42.

⁸ NEČADOVÁ, Věra. *Sociální politika...*, s. 34.

⁹ HALÁSKOVÁ, Renata. *Politika zaměstnanosti*, s. 16-18.

každé územní regionální jednotky, a proto je třeba, aby politika zaměstnanosti byla vykonávána nejen na centrální, ale také v menších celcích s lokální působností. Navíc v každém regionu je třeba dbát na specifikace a jiné podmínky, které daný region má – geopoliticky, možnosti pracovního uplatnění, hustota zalidnění a dosažitelnost různorodých pracovních nabídek. Společná účast místních orgánů je podstatná pro správné nastavení politiky pro každý region zvlášť, jelikož vzdálenost od centra může mít vážný dopad na zkreslení představ o daném regionu.

Obecně lze říci, že politikou zaměstnanosti bývají označována opatření hospodářské a sociální politiky.¹⁰ Ta jsou zaměřena spíše na nezaměstnané lidi či na osoby, kterým hrozí velké riziko ztráty zaměstnání. Jejich cílem je pomoci těmto ohroženým skupinám obyvatel získat práci, místo v kurzu rekvalifikace nebo v některém z programů aktivní politiky zaměstnanosti, nebo finanční náhradu během doby, když jsou nezaměstnaní.¹¹ Poslední z uvedených opatření je označováno jako pasivní politika zaměstnanosti. O těchto dvou typech se bude zmiňovat další podkapitola.

Ačkoliv se politika zaměstnanosti tváří jako čistě prosociální prvek působení, její důsledky nemusí být jen pozitivního charakteru.

1.2 Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti

S ohledem na formy realizace lze rozdělit politiku zaměstnanosti na dva typy: aktivní a pasivní. Aktivní politika slouží k aktivaci nezaměstnaných a slouží k tomu, aby nezaměstnaní co nejdříve našli své možné pracovní uplatnění, zatímco pasivní politika slouží především jako prvek pro vyplácení finančních podpor.

Mezi hlavní úkoly aktivní politiky zaměstnanosti je především podpora vytváření nových pracovních míst a pracovní aktivity.¹² Opatření aktivní politiky zaměstnanosti zahrnuje následující:

- 1) Systém veřejných institucí zajišťující potřebné služby na pracovním trhu, např.

¹⁰ VÁCLAVÍKOVÁ, Anna, Helena KOLIBOVÁ a Alina KUBICOVÁ. *Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti*. Opava: Optys, 2009, s. 147.

¹¹ KOTLÍKOVÁ, Jaromíra. Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání z pohledu úřadu práce. In: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*, ed. SIROVÁTKA, Tomáš a Petr MAREŠ, 128-138. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 134.

¹² VÁCLAVÍKOVÁ, Anna, Helena KOLIBOVÁ a Alina KUBICOVÁ. *Problematika trhu práce...*, s. 149.

poradentství a kurzy v hledání práce a podpora pracovní mobility,

- 2) Systém programů určené nezaměstnaným pro podporu jejich dodatečného vzdělávání a rekvalifikace. Tato opatření mají pomoci aktuální nezaměstnaným lepší uplatnění na trhu práce, případně být na trhu práce konkurenceschopným,
- 3) Systém opatření či aktivit pro nezaměstnanou mládež, které v sobě zahrnují pracovní přípravu a výcvik především po skončení základní školní docházky.

Tato opatření zahrnují také programy pro znevýhodněnou a tím pádem hůře zaměstnatelnou mládež. Jedná se o skupinu, která je nucena vynechat vyšší vzdělání či není schopna jeho řádné dokončení.

- 4) Systém vytvoření nových pracovních míst: příslušné programy mohou být rozděleny do přímé tvorby míst ve veřejném sektoru pro prospěšnou práci a podpory samostatného podnikání u zaměstnavatelů v poskytování pracovních míst,
- 5) Systém podpor pro zvýšení zaměstnatelnosti – podpora pracovních míst pro zdravotně postižené osoby.¹³

Tento nastavený rámec opatření aktivní politiky byl s národními obměnami přijat ve většině členských států OECD. Opatření aktivní politiky zaměstnanosti jsou považována za klíčové pro udržení hospodářského růstu daného státu.¹⁴ Pokud je úspěšná, vede ke zvýšení především míry zaměstnanosti, vyšším příjmům domácností a jedinců a má výrazné psychologické účinky na zvýšení sebevědomí jedinců i celé společnosti.¹⁵

Pasivní politikou zaměstnanosti jsou chápány aktivity spojené se skupinou nezaměstnaných formou podpor pro tuto znevýhodněnou skupinu. Cílem této politiky je zabezpečit nezaměstnané osoby při ztrátě zaměstnání. Jedná se o kompenzaci ztráty pracovního místa v překlenovacím období v podobě sociálních dávek a podpory v nezaměstnanosti. Současně poskytovaná finanční pomoc by měla motivovat stávající nezaměstnané osoby, aby si co nejrychleji začali hledat nové pracovní uplatnění.¹⁶ Mezi opatření pasivní politiky zaměstnanosti se řadí také možnost dřívějšího odchodu do důchodu před dosažením důchodového věku.

¹³ DURDISOVÁ, Jaroslava. *Sociální politika v ekonomické praxi: vybrané problémy*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2005, s. 233.

¹⁴ KREBS, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*, s. 326.

¹⁵ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*, s. 91

¹⁶ KREBS, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*, s. 327.

Dnes se vyskytují dvě formy podpory a těmi jsou:

- 1) Státní podpora, která je vázána na tzv. sociální potřeby, výše dávek nezávisí na předchozím výdělku, ale garantuje určitou minimální úroveň příjmu, doba vyplacení je časově neomezena,
- 2) Pojištění v nezaměstnanosti, při kterém je vyplácení dávek založeno na příspěvcích zaměstnavatelů a zaměstnanců s finanční podporou státu, vyplácení je časově omezeno a je určeno procentuálně z poslední mzdy.¹⁷

Z hlediska historického vývoje, byla pasivní politika zaměstnanosti zavedena dříve než její aktivní podoba. Prvně se, s pasivní politikou zaměstnanosti setkávám, na začátku 20. století, kdy nezaměstnanost začala být vnímána jako důsledek situace ve společnosti, nikoliv jen jako osobní stav nezaměstnaných. Aktivní politika se na druhou stranu začala uplatňovat v podstatě až v druhé polovině 20. století, po konci druhé světové války. Téměř do konce 60. let však nízký počet nezaměstnaných osob neznamenal velký sociální problém, který by zasloužil větší pozornost. Význam aktivní politiky zaměstnanosti stoupá až v 70. letech, kdy se v důsledku ropné krize začíná značně stoupat ukazatel míry nezaměstnanosti. Primární reakcí na vzniklou hospodářskou situaci bylo sice zvyšování dávek a podpory v nezaměstnanosti, které odpovídá nástrojům pasivní politiky zaměstnanosti. Nicméně vzhledem k finančně náročnosti daných opatření a negativnímu dopadu na přístupy nezaměstnaných se více začala uplatňovat aktivní politika, kdy tato forma přetrvává větší měrou do současnosti.

1.3 Typy politik zaměstnanosti

Podle užívaných nástrojů řízení státu a důrazu kladeného na jednotlivé funkce lze rozlišit několik modelů politiky zaměstnanosti:

- 1) Při „reálném socialistickém“ modelu je právo a povinnost pracovat pevně stanoveno v zákonech. Tento model musí pracovat s direktivními nástroji řízení, jako jsou státní plány, zakázky a omezení svobody výběru zaměstnání pro občany,¹⁸
- 2) „Skandinávský model“, který je založen na Keynesově *obecné teorii zaměstnanosti*,

¹⁷ BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, s. 131.

¹⁸ POTŮČEK, Martin. *Sociální politika*. Praha: SLON- Sociologické nakladatelství, 1995, s. 67.

úroku a peněz, snaží se o podporu absolutní zaměstnanost i za cenu zvyšujícího se daňového zatížení občanů, anebo rostoucího státního deficitu (Švédsko 70. a 80. let). Důraz v tomto modelu je kladen především na veřejné výdaje jako nástroj ozdravení ekonomiky,

3) „Model konsensuální/korporativní demokracie“ představuje především řízené, předem institucionální a tradicí podpořené vyjednávání o mzdách, zprostředkované institucí tripartity (Spolková republika Německo, Francie, Rakousko, Nizozemí),¹⁹

4) „Liberalistický (neoklasický) model“, v němž nezaměstnanost je chápána jako nutná součást dobře fungující ekonomiky. Regulace je tady vyjadřována „neviditelnou rukou trhu“, boj proti nezaměstnanosti probíhá na straně nabídky práce, na mzdové regulaci a na omezení síly sociálního státu.²⁰

2 Historický vývoj politiky zaměstnanosti po druhé světové válce

Po válce byla plná zaměstnanost dlouhodobě zajišťována do 60. let. V evropských zemích rozvinutého charakteru v oblasti průmyslu míra nezaměstnanosti dosahovala 4 %, což představovalo přirozenou nezaměstnanost.²¹ Aby tento typ nezaměstnanosti mohl dlouho přebývat a zároveň byl udržován trvalý ekonomický růst, musely k tomu přispívat i sociodemografické tendence. Avšak tento sen byl ukončen krizovou situací, která nastala o několik let později. Z plné zaměstnanosti za podpory ekonomického růstu se stala masová nezaměstnanost. Ta se však projevila na populaci v 70. a 80. letech mírněji, než tomu bylo v obdobné situaci o čtyři desítky let dříve. Velmi tomu napomohl „welfare state“ a jeho úroveň rozvoje, který zajišťoval minimální příjem. Sociální stát nebyl již nastaven na uspokojení základní životní fyziologické potřeby prostřednictvím nouzových výdejen potravin, ale finanční pomoci.²² Podoba nezaměstnanosti od první poloviny 20. století prošla řadou proměn a ohrožení života jedince tímto jevem je dnes minimalizováno i díky rostoucímu životnímu standardu, genderové revoluci na trhu práce a účasti žen na něm, většímu vlivu na mladé než na rodiče, ale také velkou roli zastaly programy podporující vznik nových pracovních míst či rekvalifikační kurzy.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*, s. 29-28.

²¹ Tamtéž, s. 40.

²² Tamtéž, s. 43.

2.1 Vývoj politiky zaměstnanosti po druhé světové válce ve Švédsku

K výrazné proměně došlo i v poválečném období ve švédské hospodářské politice. Diskuze o politice zaměstnanosti byly zaznamenány na konci 40. let. Její inovativní charakter měl napomoci dosáhnout stabilního a vysokého hospodářského růstu skrze nově vymezené principy díky odborovým ekonomům – Göstovi Rehnovi a Rudolfovi Meidnerovi.²³ Ti spatřovali v politice orientované na zaměstnanost neoddelitelný prvek od nízké inflace, plné zaměstnanosti a mzdového vyrovnání, avšak měli obavy z nezaměstnanosti v profesních sekcích s nízkou produktivitou způsobenou touto antiinflační složkou. Aby tomu zabránili, připravili programový koncept, a to přeškolit zaměstnance na trhu práce a zajistit snadnou mobilitu. Důvodem bylo preventivně ochránit ohroženou skupinu zaměstnanců, kteří by mohli přejít do odvětví s vysokou produktivitou, a eliminovat absentující pracovní sílu na trhu. Elementární programové rysy byly založeny na restriktivní monetární a fiskální politice, vysokém zdanění, solidaristické mzdové politice, kolektivním vyjednávání a aktivní politice zaměstnanosti.²⁴ Díky daňovému navýšení mohla tak vláda získat finanční prostředky potřebné pro realizaci opatření. Solidaristická mzdová politika měla za cíl zvýšit úroveň sociální spravedlnosti a tlak na restrukturalizaci, příp. ztroskotání pracovně náročných nebo méně produktivních odvětví a společností. Mzdy solidaristického typu měly podpořit výkonnost ekonomiky v nouzových podmínkách málo produktivních podniků. Ty, které nebyly schopny zajistit mzdu na solidaristické úrovni, se musely restrukturalizovat nebo dokonce zaniknout. Tím uvolnily zdroje pro prosperující podniky a odvětví. Tento prvek solidaristické mzdové politiky společně s restriktivní makroekonomickou politikou sloužil při řešení mzdové inflace, neboť zadržovala tlak na růst mezd ve vysoce ziskových podnicích. Všechny tři výše zmíněné složky Rehn-Meindnerova modelu byly součástí programu Sociálně demokratické strany dělnické Švédska (SAP) a elementárními principy politiky zaměstnanosti a trhu práce.²⁵ Díky legislativnímu rozvoji v oblasti sociálního zákonodárství a solidaristickému centralizovanému kolektivnímu vyjednávání o mzdách se v období 60. let v podstatě eliminována chudoba na minimum a životní úroveň přiblížena všem občanům na standard rovnající se výkonu švédské ekonomiky.²⁶ Na základě zavedení všech těchto procesů se Švédsku podařilo

²³ ERIXON, Lennart. The Rehn-Meidner model in Sweden: its rise, challenges and survival. *Research Papers in Economics* [online]. 2008 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: http://www2.ne.su.se/paper/wp08_02.pdf. S. 2.

²⁴ Tamtéž, s. 5.

²⁵ Tamtéž, s. 20.

²⁶ Tamtéž, s. 64.

dosáhnout významného mezinárodního postavení ve srovnání se zeměmi postiženými válečným konfliktem.

V 60. a začátkem 70. let vláda země utvrdila zaměstnanost jako prioritu prostřednictvím řady programů na selektivní vytváření pracovních míst a zaměřila se na zbývající „ostrovy nezaměstnanosti“.²⁷ V dalších letech byl kladen důraz na vzdělání a vznik dočasných zaměstnání určených dospělým jedincům ve věku od 25 let výše. Počet osob, které absolvovaly různé vzdělávací kurzy (ve veřejných centrech nebo v soukromých podnicích), se pohyboval 0,6 - 0,7 % ekonomicky aktivní populace Švédska.

Důležitou součástí politiky zaměstnanosti byla i komunikace s odbory, jejichž nároky vzrůstaly a požadovaly rozmach spolurozhodování v organizacích, plánování práce, vytváření pracovního prostředí a personální politiku. Požadavky měly úspěch a vznikla tak řada zákonů regulujících tržně-pracovní podmínky.²⁸

- 1) Zákon o zastoupení zaměstnanců ve správních radách (1973),
- 2) Zákon o pracovním prostředí (1977),²⁹
- 3) Zákon o spolurozhodování (1977),³⁰
- 4) Opatření, které spočívalo v subvenci na vzdělání v rámci podniků, aby se tak předešlo propouštění. (1977-78).³¹

I ve Švédsku významnou roli v oblasti politiky zaměstnanosti hrály úřady práce. V úloze poskytovat informace o volných místech a osobách hledajících práci a technického zajištění se Švédsko vždy nacházelo v mezinárodním srovnání na předních příčkách. V 80. letech 20. století byl vytvořen národní informační systém, který měl za následek, že informace o nahlášených volných pracovních místech jsou veřejně dostupné od 1995 na internetu. Kromě vyhledání informací o možnostech pracovat či získat zaměstnance, mohli zájemci o zaměstnání uložit svůj životopis do databáze, V tomto systému si jej mohl nalézt

²⁷ ERIXON, Lennart. A Swedish Economic Policy - The Theory, Application and Validity of the Rehn-Meidner Model. *Working Paper 5, Stockholm University, Department of Economics* [online]. 2000. [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/5097785_A_Swedish_Economic_Policy_-_The_Theory_Application_and_Validity_of_the_Rehn-Meidner_Model. S. 14.

²⁸ LINDBECK, Assar. The Swedish Experiment. *Journal of Economic Literature* [online]. 1997, **35**(3), 1273-1319 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2729978?seq=1#metadata_info_tab_contents. S. 1276.

²⁹ POTŮČEK, Martin. *Sociální politika*, s. 18.

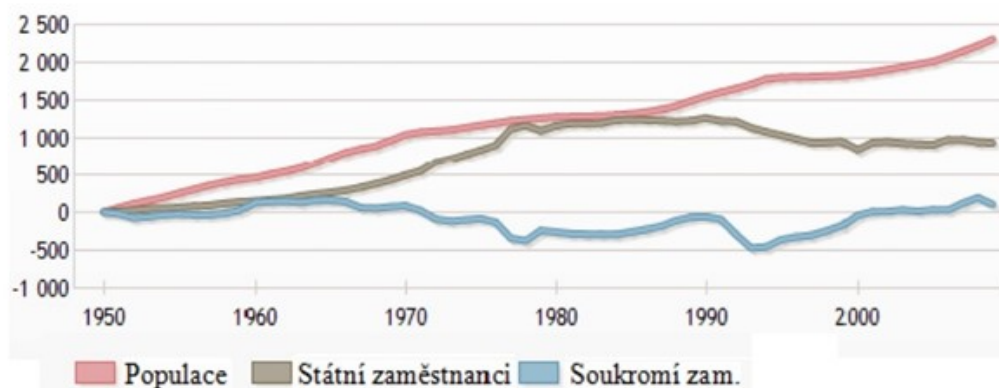
³⁰ BERGH, Andreas. The Rise, Fall and Revival of the Swedish Welfare State: What are the Policy Lessons from Sweden? *Working Paper Series 873, Research Institute of Industrial Economics* [online]. 2011. [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1884528>. S. 15.

³¹ Od té doby se toto opatření již nepoužívá.

možný budoucí zaměstnavatel. Na těchto úřadech byly realizovány i rekvalifikační kurzy a nabízena různá příležitostná a dotovaná pracovní místa.

Dalším rysem švédské hospodářské politiky začátku 70. let byl značný rozvoj veřejného sektoru. Tato změna je spojována s Olofem Palme, tehdejším premiérem Švédska. Stávající podoba „welfare state“ neuspokojovala z pohledu vládního leadera potřeby nižších sociálních vrstev společnosti.³² Za hlavní cíl makroekonomické politiky proto byla plná míra zaměstnanosti, kvůli které bylo velké množství lidí zaměstnáno ve veřejném sektoru, a to zejména během makroekonomického kolísání spojeného s ropnými šoky. Aby se eliminoval pokles zaměstnanosti během ropných šoků, využila vysoké dotace na podporu podniků v nouzi a zabezpečení náhradního zaměstnání vytvářením umělých pozic ve veřejném sektoru. Výsledkem byla převaha těch, kteří byli financováni ze státní pokladny prostřednictvím štědrých státních příspěvků nad těmi z volného trhu.³³ Došlo se výsledně ke zjištění, že produktivita veřejného sektoru roste pomalu, práce v této sekci je velmi drahá a je nutno zvyšovat daně a celkově omezuje výkonnost celé ekonomiky.³⁴

Graf 1. Růst pracovních míst v soukromém a veřejném sektoru (vývoj)

Zdroj: Ingen tillväxt av privata jobb sedan 1950. *Ekonomifakta*³⁵

³² GUOGIS, Arvydas a Adomas VINCAS RAKŠNYS. Improvement of Public Governance by Olof Palme and his Historical Ideological Heritage (30 years after the assassination of Palme in Stockholm). *Regional Formation and Development Studies* [online]. 2016, 2(19), 35-43 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/305305444_Improvement_of_Public_Governance_by_Olof_Palme_and_his_Historical_Ideological_Heritage_30_years_after_the_assassination_of_Palme_in_Stockholm. S. 35-39.

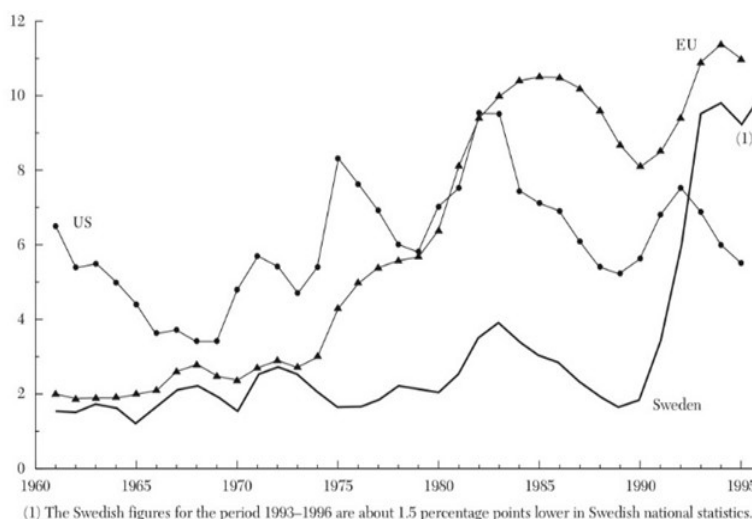
³³ LINDBECK, Assar. Swedish Lessons for Post-Socialist Countries. *Working Paper Series 498, Research Institute of Industrial Economics* [online]. 1998. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:343332/FULLTEXT01>. S. 9.

³⁴ BALČÁRKOVÁ, Soňa a Zuzana HRDLIČKOVÁ. Švédsko. In: *Hospodářská politika: 1900-2000*, ed. TOMEŠ, Zdeněk, 163-190. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 177.

³⁵ Ingen tillväxt av privata jobb sedan 1950. *Ekonomifakta* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z:

V 70. letech zaměstnanost zasáhly další významné jevy v podobě ropné krize, snižujícího se impaktu keynesiánské hospodářské politiky, tak obecně se zhoršila výkonnost ekonomiky.³⁶ Z průměrných tří procent se evropská nezaměstnanost v polovině 80. let dostala na hodnotu deseti procent, avšak procentuální zastoupení na území Švédska se velice odlišoval, a to na úrovni 1,5 a 4 %. Přirozeně na to reagovala politika státu, a proto přišla opozice vlády s koncepty na liberálnější pojetí hospodářské politiky. Ta doporučovala, aby se kladl větší důraz na pojištění proti nezaměstnanosti. Hlavním předmětem její kritiky byly odbory a jejich nároky, které zvyšovaly náklady spojené se zaváděním dřívějších opatření. Proto opozice žádala nižší kompenzační platby skrze dávky nemocenské a zároveň celkové snížení daní.³⁷

Graf 2. Míra nezaměstnaností ve Švédsku, 1961-1996

Zdroj: LINDBECK, Assar. The Swedish Experiment.³⁸

Další typickou charakteristikou v tomto období byl růst pracovních míst, která měla zkrácenou pracovní dobu. Počet těchto zkrácených úvazků prezentovala téměř čtvrtina zaměstnanců, a to především ženy ve veřejném sektoru. V Evropě byl způsob tohoto zaměstnávání naprosto unikátní. Byla to promyšlená strategie rozdělování práce, a statistiky

<https://www.ekonomifakta.se/Artiklar/2010/Maj/Ingen-tillvaxt-av-privata-jobb-sedan-1950/>

³⁶ BALCÁRKOVÁ, Soňa a Zuzana HRDLÍČKOVÁ. *Švédsko*, s. 176-177.

³⁷ OLLSON, S. E. Míří švédský stát k transformaci?. In: *Vývoj sociálního státu v Evropě: čítanka z historie moderní evropské sociální politiky*, ed. MUSIL, Libor, 224-237. Brno: Doplněk, 1996, s. 235-236.

³⁸ LINDBECK, Assar. The Swedish Experiment. *Journal of Economic Literature* [online]. 1997, **35**(3), 1273-1319 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2729978?seq=1#metadata_info_tab_contents. S. 1304.

uvádí, že počet odpracovaných hodin se během růstu zaměstnanosti vskutku snížil.³⁹ Se snižujícím se počtem hodin se zároveň prodloužila i průměrná délka evidence na úřadu práce z 6 až na 13 týdnů. Švédskou ekonomiku zasáhla sice vysoká inflace, ale současně i velmi nízká míra nezaměstnanosti.

V 90. letech došlo na eliminaci veřejných výdajů z důvodu krize, která měla za následek i zvyšujícím se počtu nezaměstnaných.⁴⁰ Musely tak vzniknout nabídkově zaměřené reformy, které měly krizi ekonomiky zmírnit, tak i 9,5% nezaměstnanost.⁴¹ Důvodem nárůstu byl rozmach vládního sektoru, deregulace na finančním trhu a zvyšování daní. V neposlední řadě to pak byla přehnaná expanze sociálního systému, která následně vyvolala vysokou nezaměstnanost.⁴² Toto období bylo charakteristické hlubokou recesí, kterou Švédsko od posledního válečného konfliktu zažilo, a proto se aktivní politika zaměstnanosti stala hlavním krátkodobým politickým a sociálním instrumentem v boji proti zvyšující se otevřené nezaměstnanosti. Poskytovala se podpora v nezaměstnanosti maximálně na 14 měsíců, tak nezaměstnaní participovali na státních programech aktivní politiky zaměstnanosti.⁴³

Po vstupu do EU nezaměstnanost postupně klesala. Tato tendence byla způsobena více než pětiprocentní účastí na rekvalifikačních programech z celkového počtu pracujících v zemi. Důležitým prvkem zaměstnanosti 90. let byly náborové nově zaměstnanců, které byly podpořeny příspěvkem na výplatu mezd. Ty získávaly podniky nabírající nezaměstnané z úřadu práce na dobu 3 až 6 měsíců. Tak se do roku 1998 využívali lidé veřejnou práci, na kterou instituce veřejné správy získaly dotace na pokrytí větší části mzdy. Mohly tak zaměstnat osoby maximálně na půl roku. Doplněk aktivní politiky byl i *Arbetslivsutveckling* (ALU), který představoval příležitostné zaměstnání osob přidělených úřadem práce v délce maximálně šesti měsíců.⁴⁴ Jednalo se kupříkladu o formu samostatných projektových prací

³⁹ SCHARPF, F. W. Ekonomická a institucionální omezení strategií plné zaměstnanosti: Švédsko, Rakousko a západní Německo v letech 1973-1982. In: *Vývoj sociálního státu v Evropě: čítanka z historie moderní evropské sociální politiky*, ed. MUSIL, Libor, 218-224. Brno: Doplněk, 1996, s. 222.

⁴⁰ BALČÁRKOVÁ, Soňa a Zuzana HRDLIČKOVÁ. *Švédsko*, s. 180-181.

⁴¹ Viz. Graf. 2.

⁴² ANKARLOO, Daniel. The Swedish Welfare Model - Counter-arguments to neoliberal myths and assertions. *Association of Heterodox Economics Conference* [online] 2009. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.mah.se/PageFiles/98343/Microsoft%20Word%20-%20the%20swedish%20welfare%20modelneolib.pdf>. S. 31.

⁴³ SIANESI, Barbara. An evaluation of the active labour market programmes in Sweden. *Working Paper 5, Institute for Labour Market Policy Evaluation (IFAU)* [online]. 2001. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/82160/1/wp01-05.pdf>. S. 77.

⁴⁴ Vålbefinnande och effektivitet hand i hand. *Centrum för Arbetslivsutveckling* [online]. [cit. 2020-04-03]. <http://www.arbetslivsutveckling.se/start/>

v neziskových organizacích. Finanční příspěvky byly určeny například na studium a byl ve výši dávky z pojištění v nezaměstnanosti nebo vyplácené podpory v nezaměstnanosti v hotovosti. Dále vláda umožnila zaměstnavatelům z veřejného, soukromého či neziskového sektoru ochotným začlenit na trh práce dlouhodobě nezaměstnaného dotaci na jeho mzdu nebo pracovní praxe u zaměstnavatele hrazenou ze státního příspěvku na studium pro osoby nad 25 let. %.⁴⁵ V novém tisíciletí mezi lety 2000 a 2005 se míra nezaměstnanosti udržovala kolem 5-7 %.⁴⁶ Do 2008 měla proměnné tendence snižování a zvyšování. Významný vliv na míru nezaměstnanosti měla krize, kvůli které soukromé firmy začaly výrazně propouštět.

2.2 Vývoj politiky zaměstnanosti po druhé světové válce ve Francii

Tak jako tomu bylo ve většině evropských zemí, tak i ve Francii se politika zaměstnanosti zrodila spíše až po druhé světové válce. I přes to, že po válce do 70. let spadala do makroekonomické politiky orientované na střednědobé plány. V této době ekonomika prudce rostla a nezaměstnanost byla na nízkých hodnotách.⁴⁷ Francie měla obavy z nedostatku zaměstnanců, a proto připravila na léta 1947-1965 plány s cíli:

- 1) Více zaměstnat ženy a usnadnit imigraci: zjednodušení vstupních náležitostí spojených s nabíráním pracovníků ze zahraničí způsobilo nadměrný počet přijatých migrantů (v 60. letech dokonce o více než 100 000 migrantů).⁴⁸
- 2) Zvýšit význam odborného vzdělání: byl kladen důraz na propojení dosaženého vzdělání mladých s požadavky francouzského hospodářství, zároveň i vzdělání dospělých a jejich profesní mobility. Proto vznikla na konci 40. let Asociace pro odborné vzdělávání dospělých a podpora pracovních stáží.
- 3) Podporovat vyšší mobility zaměstnanců. V roce 1954 vláda vytvořila Fond restrukturalizace průmyslu, Fond přechodu pracovní síly a Fond územního plánování. Mohla tak vzniknout podpora podnikům, které investovaly do rekvalifikací svých zaměstnanců. Uhelný a ocelářský průmysl procházel restrukturalizací, kterou řešilo Evropské společenství

⁴⁵ HOLMLUND, Bertil. *The Rise and Fall of Swedish Unemployment*, s. 17.

⁴⁶ Sweden Unemployment Rate 1991-2020. *Macrotrends* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.macrotrends.net/countries/SWE/sweden/unemployment-rate>

⁴⁷ BOURDET, Yves a Inga PERSSON. Politique de l'emploi et durée du chômage : une comparaison franco-suédoise. *Revue de l'OFCE* [online]. 1991, 38(4), 65-92. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-de-l-ofce-1991-4-page-65.htm>. S. 71.

⁴⁸ MALINVAUD, E. The Rise of Unemployment in France. *Economica* [online]. 1986, 53(210), 197-217. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2554379?seq=1#metadata_info_tab_contents. S. 198.

uhlí a oceli. Následně vznikl Sociální fond pro změny v zemědělských strukturách.

Pojištění v nezaměstnanosti Francie zprvu neznala, a proto nebylo obsaženo ani v plánu sociální politiky po druhé světové válce. Až v roce 1958 vzniklo Sdružení asociací pro zaměstnávání v průmyslu a obchodu (ASSEDIC).⁴⁹ Jednalo se o soukromou instituci pod vedením národní unie (UNEDIC), která byla financována z pojištění a programu národní solidarity podporované státem založené na povinném daňovém odvodu z mezd veřejných zaměstnanců ve výši 1 %.⁵⁰ O 9 let později došlo k reformě vyplácení dávek v nezaměstnanosti, která zaručila posílení nezaměstnaným, a to díky nově vzniklé Národní agentuře pro zaměstnání (ANPE). Tato agentura zajišťovala poradenství, doprovázení osob při hledání zaměstnání, odborné vzdělávání a pomáhala zaměstnavatelům hledat zaměstnance či při přerazování na jinou práci.⁵¹

Politika zaměstnanosti před ropnou krizí nebyla příliš důležitou oblastí. Veřejné náklady na její realizaci se zvýšily z 0,9 % HDP (1973), o 15 let později na 3,5%.⁵² Důležitost tohoto druhu politiky vzrůstala od 70. let, kdy se ekonomický růst výrazně zpomalil na hodnotu 2,3 %.⁵³ Omezený nárůst byl poznamenán těmito cykly:

- 1) Zvýšení v rámci recese na začátku 70. let, zpomalení v polovině 80. let, expanze a následné zvolnění na začátku 90. let završené výraznou recesí v roce 1993,
- 2) Prudké zvýšení nezaměstnanosti od poloviny 70. let vedlo ke změně systému pojištění v nezaměstnanosti, který byl pozastaven. Došlo k reformě, díky které bylo toto pojištění sloučeno s pojištěním se státní pomocí. V 1984 však byl sloučený systém opět rozdělen: na pojištění, financované příspěvky a na státní program národní solidarity. Vyznačoval se však komplikovaností a problémy s tím spojené se projevovaly ve struktuře dávek.⁵⁴

Na začátku 70. let míra nezaměstnanosti byla na úrovni 3 % a o deset let později

⁴⁹ RYS, Vladimír. *Sociální politika ve Francii*. In: *Sociální politika v evropských zemích*, ed. MUNKOVÁ, Gabriela, 121-138. Praha: Karolinum, 2004, s. 133.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Agence nationale pour l'emploi. *INSEE* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/fr/metadonnees/definition/c1031>

⁵² CORNILLEAU G., MARIONI P. a B. ROGUET. Quinze ans de politique de l'emploi: Observations et diagnostics économiques. *Revue de l'OFCE* [online]. 1990, 31, 91-120. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: www.persee.fr/doc/ofce_0751-6614_1990_num_31_1_1669. S. 92.

⁵³ L'économie française : ruptures et continuités de 1959 à 2006. *INSEE* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.epsilon.insee.fr/jspui/bitstream/1/120/1/ip1136.pdf>

⁵⁴ KOTOUS, Jan. *Sociální politika v evropských zemích*. Praha: Karolinum, 1995, s. 76.

dokonce 12 %.⁵⁵ Původně se vlády evropských zemí domnívaly, že zpomalení hospodářského růstu bude mít krátkodobý charakter, proto vznikly stimuly v sekci zaměstnanosti s třemi prioritami:

- 1) Ochrana zaměstnání prostřednictvím dotací malých a středních podniků ohrožených zánikem,
- 2) Ochrana zaměstnanců před propouštěním – ukončení pracovního vztahu mohl podnik pouze z ekonomických důvodů,
- 3) Posílení podpory v nezaměstnanosti – došlo na masivní propouštění (kupř. v roce 1975 ztratilo práci téměř 260 tisíc lidí), proto vláda umožnila získat nezaměstnanému jedinci 90 % své poslední hrubé mzdy na dobu 1 roku, pakliže byl propuštěn z ekonomických důvodů ohrožující podnik.⁵⁶

Po této zkušenosti s masivním propouštěním zaměstnanců se vedení státu orientovalo probuzení ekonomiky a její rovnováhy, tak konkurenceschopnou obrodu. Cílem nebyla plná zaměstnanost, ale lepší stav na trhu práce skrze pasivní charakter politiky zaměstnanosti a vyplácení podpor v nezaměstnanosti.⁵⁷ I tak se inovovala politika zaměstnanosti a zaměřila se i na:

- 1) Podporu rozvoje vysoce výkonných podniků a strategického průmyslu, na pomoc ohroženým průmyslovým odvětvím díky státním zásahům,
- 2) Podporu práce aktivního obyvatelstva, tj. vyplácení dávek imigrantům, které by vedlo k vyššímu migračnímu saldu, na pomoc zaměstnancům starším 55 let odložení předčasného odchodu do starobního důchodu,
- 3) Profesní zapojení mladých lidí prostřednictvím vzdělávacích stáží určených mladým lidem do 20 let v evidenci úřadu práce – ANPE, tak finanční úlevy pro zaměstnavatele těchto mladých evidovaných uchazečů o zaměstnání,⁵⁸
- 4) Vyplácení podpor v nezaměstnanosti. Stát musel reformovat výplaty s ohledem na

⁵⁵ VLANDAS, Tim. Labour market performance and deregulation in France during and after the crisis. In: *Myths of employment deregulation: how it neither creates jobs nor reduces labour market segmentation*, ed. PIASNA, Agnieszka a Martin MYANT, 185-205, Brussels: ETUI, 2017, s. 187.

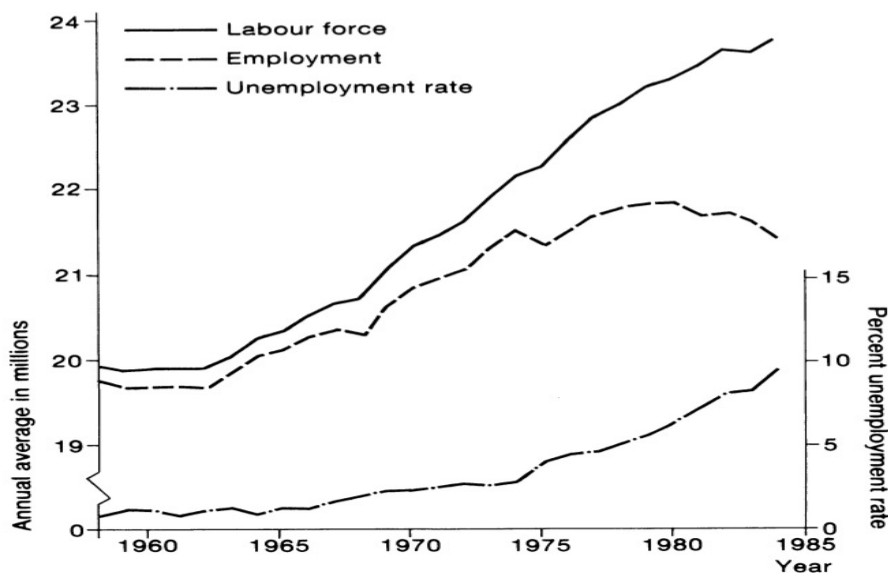
⁵⁶ DARES. *40 ans de politique de l'emploi*. Paris: Documentation Française, 1996, s. 24.

⁵⁷ Politique de l'emploi. *Ministère de la Culture et de la Communication* [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <http://www.culturemedias2030.culture.gouv.fr/annexe/08-fiches-culture2030-8-.pdf>. S. 89.

⁵⁸ RYS, Vladimír. *Sociální politika ve Francii*, s. 135.

finanční krizi, tak zmírnění rozdílů mezi nezaměstnanými.⁵⁹

Graf 3. Vývoj míry nezaměstnanosti ve Francii, 1960-1980

Zdroj: The Rise of Unemployment in France, E. Malinvaud,⁶⁰

Na počátku 80. let byla posílena role regionů, departmentů a místních samospráv, prostřednictvím kterých byla realizována národní politika zaměstnanosti. Francois Mitterand představil Prozatímní plán pro roky 1981-1983 (Plan intérimaire pour 1981-1983) orientující se na obnovu, tj. zvýšení zaměstnanosti skrze vytváření míst na trhu práce, částečné úvazky, tvorbu pracovních míst ve veřejném sektoru.⁶¹ Zároveň byl uplatňován i systém pobídek, a to například v textilním průmyslu a řemeslných podnicích. Právě v podnikatelském sektoru mohlo více podniků využívat podpor vyplácených pro založení vlastního podnikání. Díky těmto opatřením vzniklo přes 100 tisíc pracovních pozic ve státním sektoru, 35 tisíc ve zdravotnictví nebo 28 tisíc v sekci kultury a sociálních služeb. Komplementem byly dotovaná pracovní místa, která obsadilo v roce 1983 již 40 tisíc osob.⁶² Reforma zákoníku práce prošla v 1982 a pracovní doba byla nastavena na 39 hodin.⁶³ Zároveň bylo zaměstnancům umožněno využít pátý týden placené dovolené. To vše bylo ale finančně

⁵⁹ DARES. *40 ans de politique de l'emploi*, s. 25-26, 37.

⁶⁰ MALINVAUD, E. *The Rise of Unemployment in France*, s. 197.

⁶¹ Tamtéž, s. 215.

⁶² DARES. *Les politiques de l'emploi et du marché du travail*. Paris: La Découverte, 2003, s. 16.

⁶³ GLENDON, Mary Ann. French Labor Law Reform 1982-1983: The Struggle for Collective Bargaining. *The American Journal of Comparative Law*. [online]. 1984, **32**(3), 449-91. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/840424?seq=1#metadata_info_tab_contents. S. 450.

velmi nákladné a objem státních výdajů na tyto nástroje zatížil státní pokladu, proto se musela řada opatření přehodnotit a kupříkladu vyplácení podpory v nezaměstnanosti a předčasných důchodů snížit.

System podpor v nezaměstnanosti zavedl sníženou dobu využívání těchto prostředků odvíjející se od odpracovaných let. Nezaměstnané z důvodu ohrožené ekonomické situace podniku zařadil do běžného režimu. Režim sociálního pojištění byl svěřen sociálním partnerům a sloužil k financování základního příspěvku na podporu v nezaměstnanosti. Režim solidarity zahrnoval příspěvky pro mladé a dlouhodobě nezaměstnané.

O dva roky později se vláda svými opatřeními začala orientovat na problematické skupiny na trhu práce, a to na mladé lidi a dlouhodobě nezaměstnané. Obohatila seznam nástrojů o kvalifikační a adaptační smlouvy, tak o praktické stáže pro ulehčený vstup na trh práce. Doplněny byly veřejně prospěšné práce, které se osvědčily. Do roku 1985 se jich účastnila téměř jedna třetina evidovaných mladých uchazečů o práci.⁶⁴ Současně počet povolení ekonomických migrantů dosáhl na 400 tisíc. Zaměstnanost se snížila a ubyly pracovní místa. Vláda se proto nejvíce orientovala na ocelářství, námořní stavebnictví, uhelný, automobilový a telekomunikační průmysl a ti, kteří ztratili zaměstnání v těchto odvětvích se, mohli zařadit do řad zájemců o tzv. "rekvalifikační dovolenou". Zařazení uchazeči pobírali podporu ve výši 65 % své poslední mzdy po desetiměsíční dobu, účastnili se rekvalifikace anebo dalších vzdělávacích kurzů. Sociální politika země se však potýkala s rigiditou, proto bylo nutno zavést inovace, které umožní snazší přijímání nových zaměstnanců a uvolnění personálního řízení. Byly vytvořeny minimální sociální dávky v nezaměstnanosti, tzv. minimální začleňovací příjem. Tento nástroj byl funkční do 2009.⁶⁵

Na konci tohoto desetiletí se Francie potýkala s masovou nezaměstnaností, proto oproti Švédsku zavedla taktéž jednoprocenní daň, avšak ze všech mezd, který nazvala všeobecným sociálním příspěvkem.⁶⁶ Zároveň zavedla minimální příjem pro zařazení do pracovního procesu (RMI). O tento příspěvek mohl požádat každý nad 25 let s nezaopatřeným členem rodiny, o kterého pečuje.⁶⁷ Jednalo se o 2 tisíce franků pro žádající osobu, 1 tisíc franků pro dalšího dospělého sdílející stejnou domácnost, 600 franků na

⁶⁴ DARES. *40 ans de politique de l'emploi*, s. 32.

⁶⁵ Revenu minimum d'insertion. *INSEE* [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/revenu-minimum-insertion.htm>

⁶⁶ KOTOUS, Jan. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 72.

⁶⁷ RYS, Vladimír. *Sociální politika ve Francii*, s. 134.

nezaopatřené dítě. Státní sociální pomoc nabízela rozdíl mezi současnými příjmy žadatele a výškou RMI. Žádající osoba se zavázala, že bude participovat na akcích organizovaných státem zaměřených na začlenění na trh práce.⁶⁸

Zároveň vzrostla podpora podnikatelů skrze osvobození od zatěžkávající platby sociálního pojištění ve výši 30 % u zaměstnanců na částečný úvazek. Po 1989 byla vytvořena tzv. Smlouva o solidární práci, která umožnila většinovou platbu minimální mzdy zaměstnanců v podnicích veřejného sektoru na poloviční úvazek ze strany státu. Zavedení tohoto nástroje zlepšilo situaci. Počet částečných úvazků se dostal na hodnotu 16 %.⁶⁹

Reformní aktivity zaznamenal i systém podpory v nezaměstnanosti, a to v oblasti fungování UNEDIC. Vyplácení podpory v nezaměstnanosti se zpřísnilo a unifikovalo a došlo ke zvýšení sociálního pojištění.⁷⁰

Za vlády Édouarda Balladura byl vydán tzv. Pětiletý zákon orientující se na práci, zaměstnání a profesní vzdělávání. Zásadní téma bylo snižování odvodů pro zaměstnavatele, úlevy na daních pro nováčky v podnikání nebo zaměstnání prvních tří zaměstnanců, tj. tvorba zaměstnání a ve snižování zátěže zaměstnavatelů po finanční stránce. Vytvářela se také speciální informační místa pro mladé.

V roce 1995 po dalších prezidentských volbách byla nahrazena smlouva o návratu do zaměstnání smlouvou o iniciativě k zaměstnávání. Ta podporovala problematickou skupinu na trhu práce, dlouhodobě nezaměstnané osoby. Zároveň se změnila podoba podpory nově vzniklých podniků, výše úlev z odvodů na sociální pojištění, což mělo vést k vyrovnání zvýšení minimální mzdy. Po celou dobu však byl kladen důraz na zaměstnávání mladých lidí. K opatřením patřil program TRACE nabízející individuální poradenství a prioritní přístup ke vzdělávacím kurzům a dalším nástrojům politiky zaměstnanosti. Mezi 1998 a 2003 se programu účastnilo přes 320 tisíc osob.⁷¹

Zástupci politiky zaměstnanosti se zároveň snažili zjistit, jak působí pobírání podpory v nezaměstnanosti na ochotu nezaměstnaných hledat práci. Provedená analýza vyústila v zjištění vedoucí k vzniku nových nástrojů: příjemcům minimálního začleňovacího

⁶⁸ KOTOUS, Jan. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 77.

⁶⁹ Le temps de travail: tendances récentes et initiatives. *OECD* [online]. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/els/emp/2080278.pdf>. S. 175.

⁷⁰ DARES. *Les politiques de l'emploi et du marché du travail*, s. 46.

⁷¹ Bilan de cinq ans de programme TRACE. *DARES* [online]. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: https://travail-emploi.gouv.fr/IMG/pdf/publication_pips_200412_n-51-1_bilan-5ans-programme-trace.pdf. S. 2.

příjmu i dalších dávek sociálního systému podpory bylo umožněno pokračovat v pobírání i v případě dalšího příjmu. Dále vznikl specifický příspěvek známý (tzv. prémie za zaměstnání), díky kterému si domácnosti s nižšími příjmy mohly tuto premii odečíst z daní.

Důraz byl kladen i na individuální poradenství poskytované uchazečům o práci skrze plán pomoci návratu do zaměstnání a individuálního akčního projektu. Ten byl rozšířen o preventivní aktivity v boji proti jejich dlouhodobé nezaměstnanosti a nabízel jim vzdělávání. V roce 2003 došlo ke zpomalení ekonomického růstu a vláda Jean-Pierra Raffarina zavedla smlouvy o iniciativě k zaměstnávání, a to zejména ohrožené skupiny na trhu práce – osoby starších 50 let. Současně vznikla tzv. smlouva prvního zaměstnání, která se nesetkala s plošným přijetím. Dokument měl umožnit zaměstnávání osob do 26 let věku s dvouletou zkušební dobou a možností ukončit zaměstnání bezdůvodně ze strany zaměstnavatele. Toto opatření odmítlo podpořit levicové spektrum politické scény i představitelé vzdělávacích institucí. Masivní demonstrace tuto smlouvu zablokovaly a opatření nebylo realizováno.

2.3 Dílčí závěr o vývoji politiky zaměstnanosti obou států

Z výše uvedeného lze dojít ke zjištění, že vývoj politiky zaměstnanosti ve Švédsku od konce druhé světové války do začátku 21. století zrcadlí vývoj opatření související se změnami v hospodářském cyklu.⁷² Od 40. let 20. století byl prosazován univerzalistický typ veřejných sociálních služeb, který upřednostňoval princip „podle potřeb“ (vzdělání, zdraví a poskytování informací) a princip „podle výkonu“ (ostatní oblasti, zejména příspěvky v nemoci a v nezaměstnanosti). O politice zaměstnanosti ve Francii lze konstatovat, že tato část makroekonomické politiky státu, byla funkční již s jejími počátky. Po absolutním zrovnoprávnění této sekce byla přijata řada pasivních prvků, které zmírnila negativní dopad restrukturalizace průmyslového odvětví. O dvacet let později došlo ve Švédsku k rozvoji osobních sociálních služeb. Efektivní tamní aktivní politiky zaměstnanosti spatřujeme v tvorbě nových pracovních příležitostí, vzdělávání a rekvalifikace nebo stimulace pracovní mobility a péče o nezaměstnané při hledání nového pracovního uplatnění. Cíle sociální politiky v oblasti eliminace chudoby, zlepšení podmínek pro sociální zabezpečení, snížení sociální nerovnosti mezi různými skupinami obyvatelstva a zkrácení průměrné délky

⁷² BOURDET, Yves a Inga PERSSON. Politique de l'emploi et durée du chômage : une comparaison franco-suédoise, s. 71.

nezaměstnanosti na 3,9 měsíců se podařilo téměř naplnit. Na druhou stranu se tyto cíle velmi prodražily a Švédsko tak podcenilo výši sociálních výdajů a její dopad zejména v období ropné krize v 70. letech. Ve Francii během krizového období, které bylo charakteristické masivní nezaměstnaností, se stal systém státní podpory v nezaměstnanosti cílem ataků ze strany politické reprezentace, tak představitelů významných institucí i samotných občanů. Postupem doby docházelo k rozvoji v oblasti aktivní politiky, zejména orientací na mladé jedince na trhu práce nebo podporu osob starších 50 let. Novým prvkem té doby byl i fakt, že i přes pomíjející hospodářskou krizi, národní produkce stoupala a úroveň nezaměstnanosti se podstatně neměnila.⁷³ Zadlužení Švédska se zvyšovalo a mělo negativní vliv na hospodářský rozvoj země. Sociální demokraté ve vládě byli nahrazeni konzervativci, kteří se snažili státní dluh neúspěšně zmírnit. Důsledkem jejich opatření byla rostoucí inflace. Až na začátku 90. let se podařilo inflaci pozastavit. To však ovlivnilo výrobu a počet nezaměstnaných. V komparaci se Švédskem se politika zaměstnanosti ve Francii necyklila a státní výdaje na její realizaci stoupaly spíše jen v období 1978-1981 a 1985-87.⁷⁴ Může se tak zdát, že ve Francii politika zaměstnanosti přizpůsobovala cyklu politiky a výdaje překračovaly běžnou úroveň spíše v předvolebním období. Zároveň nereagovala na rychlé zvýšení nezaměstnanosti na konci 70. let do poloviny 80. let. V boji proti zvyšující se nezaměstnanosti vytvářela místa ve veřejném sektoru, snižovala délku pracovní doby a umožnila občanům předčasný odchod do starobního důchodu. Po roce 1989 se politika státu orientovala především na ženy dlouhodobě nezaměstnané. Opomenul však fakt, že roste počet vyloučených osob z trhu práce a společnosti obecně. Takové osoby nedosáhly na systém sociální ochrany a poškodil se tak mechanismus pracovní nabídky a poptávky. Nástrojem zmírnění nezaměstnanosti ve Švédsku byla možnost předčasného odchodu do starobního důchodu nebo zproštění hledání zaměstnání starším ročníkům. Obecně politika zaměstnanosti byla víceméně úspěšná, protože větší počet nezaměstnaných byl schopen konkurence na trhu práce. Koncepce politiky zaměstnanosti paralelně s ekonomickým oživením přispěla k rychlému návratu na původní úroveň dlouhodobé nezaměstnanosti.

Politika zaměstnanosti evropských zemí jsou zrcadlem poválečného stavu, které regulovaly pracovní trh a zároveň vytvářely nová opatření v oblasti sociálních práv a mezd.

⁷³ KOTOUS, Jan. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 78.

⁷⁴ BOURDET, Yves a Inga PERSSON. *Politique de l'emploi et durée du chômage : une comparaison franco-suédoise*, s. 71.

3 Současná politika zaměstnanosti

Evropská unie se za posledních deset let značně proměnila. Změny byly radikální, a to zejména v oblasti organizace, struktury či legislativy. V dnešním dynamickém světě musí být zachována mírná úroveň nezaměstnanosti, ale zároveň klást důraz na adaptabilitu a flexibilitu síly na pracovním trhu. Je to pouze na vládách členských států jakým způsobem bude tento pracovně-tržní jev řešit, obzvláště v současnosti, kdy svět je determinován řadou krizí v oblasti ekonomiky, sociálního zabezpečení či politiky.

3.1 Politika zaměstnanosti ve Švédsku za vlády Stefana Löfvena

Parlamentní volby ve Švédsku, které proběhly v září v roce 2014, po osmi dlouhých letech nesocialistické vlády přinesly návrat sociálních demokratů do vládního kabinetu. Do vlády vstoupili společně se stranou Zelených. Tato vládní koalice dvou politických uskupení byla vedena sociálním demokratem Stefanem Löfvenem. Volební výsledek byl překvapujícím, jelikož sociální demokracie v minulosti vládla samostatně. Účast sociálních demokratů na poslední koalici byla v roce 1957.

Rok 2014 se v rámci přípravy na parlamentní volby nesl v kampaních orientovaných na tradiční témata. Mezi takové patřily podmínky pro zaměstnávání, vzdělávací systém, oblast péče o nejstarší občany, tak společenská rovnoprávnost ad. Předseda strany Löfven během své předvolební kampaně zdůrazňoval řešení míry nezaměstnanosti. Ta dosahovala do osmiprocentní úrovně, což ve srovnání s členskými zeměmi EU byla nižší hodnota, než je průměr EU. Problematické se však stala nezaměstnanost u mladých, která v některých regionech Švédska dosahovala až nad 20 %.⁷⁵ Další sekce, na které se politik zaměřil v programu své politické strany, bylo například přistěhovalectví a vzdělávací systém Švédska. Jako prioritu, kterou si Löfven stanovil, byla orientace na ekonomický růst a širší spolupráci mezi státem a průmyslem.⁷⁶

S těmito výraznými tématy se přirozeně pojila i vysoká očekávání. Kromě plánování jejich naplnění, Löfven obtížně vyjednával o složení nové vlády. Ta byla nejen ve formě koalice, ale současně i menšinová. V tomto období sociální demokracie vytvářela politiku

⁷⁵ Youth unemployment rate 2016. *Nordregio* [online]. 8. 2. 2018 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://nordregio.org/maps/youth-unemployment-rate-2016/>

⁷⁶ Social Democrats reveal election manifesto. *The Local* [online]. 2 9. 2014 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://www.thelocal.se/20140902/social-democrats-to-reveal-election-manifesto>

snížující se nezaměstnanosti, posilovala stát blahobytu a zkvalitňovala vzdělávání nebo péči o seniory. Na rozdíl od Löfvenovy menšinové vlády, vládní předchůdci nesocialistické koalice stavěli na omezení výdajové stránky a zvyšovali daně. Löfven během svého působení plánoval investovat 40 miliard korun pro podporu tvorby 20 000 pracovních míst v sociálních službách zaměřených na nejstarší občany Švédska. Tímto nástrojem se snažil snížit nezaměstnanost mladých a doplnit tento segment o pracovníky, kteří v tomto oboru absentovali.⁷⁷

"Cítím se skvěle. Budu se snažit udělat všechno, co bude v mých silách, abych snížil míru nezaměstnanosti a zlepšil systém vzdělávání", pronesl Löfven švédské televizní stanici SVT.⁷⁸ Komentátor Rádia Švédska Thomas Ramberg, uvedl, že předseda Löfven představuje ekonomicky šetrného politika, který před svým zvolením pravidelně sliboval zlepšení podmínek pro podniky v průmyslových odvětvích. Ramberg charakterizoval vítěze voleb jako lídra ochotného kooperovat se všemi.⁷⁹

V říjnu 2014 menšinová vláda uveřejnila své plány, které obsahovaly jak snížení nezaměstnanosti na nejnižší úroveň, tak i státního zadlužení. Plány neopomíjely snížení emisí z fosilních paliv nebo společenská témata jako implementaci liberálnější azylové politiky a genderového vyrovnání.⁸⁰ Tento rok, i přes světový vývoj, rostl počet volných pracovních míst a zaměstnanost. Místa na pracovním trhu byla vytvořena zejména v odvětví průmyslu a stavebnictví. Na trhu práce poklesl i počet hlášených propouštění. Následující rok se nesl ve znamení silného vývoje ekonomiky, tak i silného růstu pracovní poptávky nebo zaměstnanosti. Značné množství míst na trhu práce se vytvořilo v soukromém sektoru, tak službách veřejného charakteru, hlavně v obchodě, hotelnictví a pohostinství. Současně se tvorba pracovních míst projevila i v oblasti výpočetní techniky, zdravotnictví a vzdělání. Malé změny v zaměstnanosti se projevily i v zemědělství a lesnictví, průmyslu a stavebnictví. Úroveň zaměstnanosti v oblasti nových volných pracovních míst dosáhla nejvyšší hodnoty od 60. let 20. století. Tento nárůst se však potýkal s problematikou

⁷⁷ Social Democrats promise more jobs and better schools. *Radio Sweden* [online]. 2. 9. 2014 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2054&artikel=5953373>

⁷⁸ Löfven confirmed as Sweden's next prime minister. *EURACTIV* [online]. 3. 10. 2014 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/elections/news/lofven-confirmed-as-sweden-s-next-prime-minister/>

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Statement of Government Policy. *Government Offices of Sweden* [online]. 3. 10. 2014 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.government.se/information-material/2014/10/statement-of-government-policy-3-october-2014/>

obsazení, a to především ve veřejném sektoru.

Udržování vysoké úrovně vzdělání, rozvoj lidského kapitálu a dovedností označovala Löfvenova vláda jako významné pro udržení ekonomické konkurenceschopnosti Švédska. Tvorba nového školského systému byla neodkladná. Vzdělávací systém tedy byl podpořen zejména z preventivního hlediska, aby se do budoucna zamezilo problémům na trhu práce. V podílu osob s předčasně ukončeným vzděláním se Švédsko dostává poměrně na dobré hodnoty (jedinci ve věku 18–24 let v roce 2014 předčasně ukončili své vzdělání na úrovni 6,7 %).⁸¹ Vláda nastavila priority vzdělávání hlavně na oblast výuky čtení, psaní a matematiky v 1. až 3. třídách. V důsledku nedostatku pedagogů vláda provedla také zvýšení jejich platů a vylepšení jejich profesionálního vývoje. Vzdělávání se dotklo i azylové politiky, jelikož mezi roky 2014 a 2015 se zvýšil počet imigrantů, jejichž děti neměly patřičné vzdělání. V průběhu posledních desetiletí tato severská země dosahovala a dosahuje, na rozdíl od ostatních států EU, nejvyšší úrovně vzdělání. Ve Švédsku totiž podíl osob ve věku 30–34 let s dosaženým vysokoškolským vzděláním tvoří téměř 50 %.⁸²

Trh práce ve Švédsku v rámci prvního vládního úřadu Stefana Löfvena fungoval poměrně dobře. Ovšem potýkal se s problematickými skupinami obyvatel, a to v zaměstnanosti osob s nízkým vzděláním, mladých lidí a osob pocházejících z přistěhovaleckých rodin. Došlo také k nárůstu počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením. V roce 2014 se ve Švédsku dostalo do propasti chudoby a sociálního vyloučení téměř 1,64 mil. osob, což tvořilo 16,9% podíl. Vládním cílem v této oblasti do roku 2020 bylo dostat se na hodnotu pod 14 %.⁸³ Míra nezaměstnanosti mladých osob se v roce 2014 pohybovala ve výši 22,6 %.⁸⁴ U mladé populace narozené mimo EU nezaměstnanost vzrostla až na hodnoty 41,7 %.⁸⁵ Osoby s nízkou kvalifikací ve Švédsku měly stále složitější tržně-pracovní přístup, jejich míra nezaměstnanosti se pohybovala ve výši 39,5 %.⁸⁶ Proto za účelem návratu mladých lidí ve věku 20–24 let zpět do škol byla

⁸¹ Early leavers from education and training by sex and labour status. *Eurostat* [online]. [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_14&lang

⁸² Europe 2020 education indicators in 2016. *Eurostat* [online]. 26. 4. 2017 [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8001730/3-26042017-BP-EN.pdf/c22de270-ea00-4581-89bc-501056f9cae2>

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Sweden: Youth unemployment rate from 1999 to 2019. *Statista* [online]. 12. 02. 2020 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/813071/youth-unemployment-rate-in-sweden/>

⁸⁵ Including an In-Depth Review on the prevention and correction of macroeconomic imbalances. Country Report Sweden 2016, s. 43.

⁸⁶ Tamtéž, s. 44.

vytvořena peněžitá podpora ze strany státu.

V období 2012–2015 začal švédský úřad práce (dále ÚP) uplatňovat nový způsob provozu a realizace aktivit. Zaměřil se na boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti, ale také na přistěhovalce a osoby s nemocenským pojištěním, aby měli snadnější přístup na pracovní trh. Löfvenova vláda zasáhla v roce 2015 uprchlická vlna, která zvedla nabídku pracovní síly. Inovativní přístup úřadu práce se projevoval v zefektivnění a kultivaci párovacího (matching) procesu. ÚP se i nadále zaměřoval na zkracování délky nezaměstnanosti a doby nábory. Tomuto úřadu proto bylo poskytnuto více finančních zdrojů na najmutí většího množství zprostředkovatelů. Dále byl kladen důraz na přípravná opatření uchazečů před jejich zařazením s poptávkou na pracovním trhu. ÚP zintenzivnil vztahy se zaměstnavateli, rozšířil své služby i na virtuální svět, tj. že začal více využívat internetové informační kanály.

V roce 2015 se Švédsko pyšnilo nejvyšší mírou zaměstnanosti u občanů ve věku 15–74 let ve srovnání se všemi členskými zeměmi. Tomu napomohla nejen vysoká účast žen na trhu práce, ale i starší generace.⁸⁷ Míra růstu reálného HDP za rok 2015 byla ve Švédsku 3,6 %.⁸⁸ Míra nezaměstnanosti se dostala pod průměr EU a činila 7,4 %.⁸⁹ Míra dlouhodobé nezaměstnanosti za rok 2015 byla ve výši 1,6 % a patřila k nejnižším v EU.

Jeden z nejvýznamnějších předělů této menšinové vlády, které determinovaly řadu politik, byla migrační krize v roce 2014. Příchod stovek tisíc uprchlíků pocítily téměř všechny země Evropské unie. Rozdíl v reakcích nicméně byl významný. Jen málokterá země přijala utečence tak pohotově a štědře jako Švédsko. Charakter tohoto přijetí se časem proměnil vzhledem narušování fungování sociálního zabezpečení ze strany příchozích.⁹⁰

Švédsko v následujícím roce akceptovalo rekordních 162 877 utečenců prchajících převážně ze Sýrie nebo Afganistánu.⁹¹ Jelikož se Švédsko často popisuje jako humanitární supervelmoc a země, která umožnila příchod statisícům běženců, už tehdy se potýkalo s

⁸⁷ NORDSTROM, Skans, O., ERIKSSON, S. a HENSVIK, L., 2017. Åtgärder för en inkluderande arbetsmarknad. Konjunkturrådets rapport 2017. SNS Förlag [online]. 25. 1. 2017 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://journals.lub.lu.se/svt/article/view/16893/15273>. S. 80.

⁸⁸ Including an In-Depth Review on the prevention and correction of macroeconomic imbalances. Country Report Sweden 2016. European Commission [online]. 26. 2. 2016 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/cr_sweden_2016_en.pdf. S. 4.

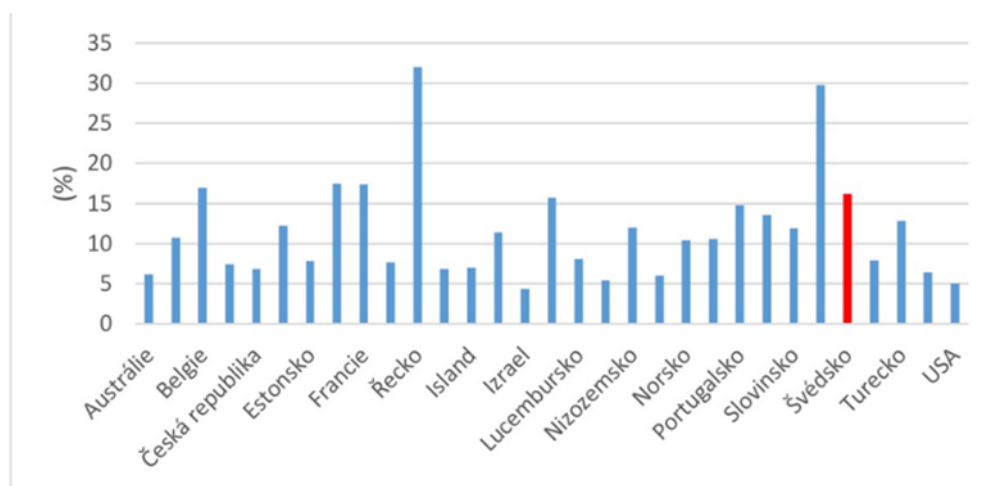
⁸⁹ Tamtéž, s. 6.

⁹⁰ WALLENFELD, J. Stefan Löfven Prime Minister of Sweden. *Encyklopedia Britannica* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Stefan-Lofven>

⁹¹ History. *Swedish Migration Agency. Migrationsverket* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency/Migration-to-Sweden/History.html>

významnou problematikou v oblasti sociálně-politické. Zejména švédský trh práce se potýkal s otázkami, zda je schopen hlad po práci nasytit a značnou část imigrantů umístit. Löfven při první uprchlické vlně stanovil prioritu v jejich integraci, a to rychlé zapojení do zaměstnání. To mělo být zajištěno prostřednictvím programu s názvem *Snabbspåret*.⁹² Tento program měl zajistit, aby se utečenci klasifikovali do kategorií dle svých dovedností a zkušeností práci a na základě toho přerozděleny do různých průmyslových odvětví. Tento sektor totiž čelil nedostatku zaměstnanců.⁹³ Ke zjištění zkušeností konkrétních utečenců sloužil úvodní program pod názvem *Etableringsuppdraget* zaštitěný Agenturou pro veřejnou zaměstnanost. Rozvoj lidského kapitálu této cílové skupiny by mohl vést ke zvýšení míry zaměstnanosti a ekonomickému růstu.⁹⁴

Graf 4.: Míra nezaměstnanosti imigrantů v zemích OECD 2015

Zdroj: International migration outlook 2015. OECD.⁹⁵

„Lidem, kteří migrují do Švédska, nabízíme takové podmínky, aby se mohli stát součástí švédské společnosti. Jde o respektování základních švédských hodnot. Máte zde práva i povinnosti a také příležitosti najít své místo ve švédské společnosti. Šanci naučit se

⁹² Snabbspår ska ge fler lärare. *SVT Nyheter* [online]. 24. 8. 2016 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/snabbspår-ska-ge-fler-larare>

⁹³ How Sweden Is Fast Tracking Refugees Into The Workforce. *Fast Company* [online]. 28.7. 2017 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/40446055/how-sweden-is-fast-tracking-refugees-into-the-workforce>

⁹⁴ Aktiviteter inom etableringsuppdraget. Årsrapport 2015. *Arbetsförmedlingen* [online]. 5. 4. 2016 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: https://arbetsformedlingen.se/download/18.3e623d4f16735f3976ea70/Aktiviteter_inom_Etableringsuppdraget.pdf. S. 12.

⁹⁵ International migration outlook 2015. OECD [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/migr_outlook-2015-en.pdf?expires=1589985468&id=id&accname=ocid57016075&checksum=0716A4E0924B10E8C3CAB446171549C6

jazyk, začít pracovat“, citoval *The Local* tiskovou tajemnici ministryně práce a integrace Natalii Sialovou.⁹⁶

Azylová politika prošla po roce 2015 změnami v důsledku uprchlické vlny, a proto se zpřísnily podmínky pro získání azylu či pobytu ve Švédsku. Ale počet běženců mířících do země se výrazně nezmenšil. Během prvního předsednictví ve Švédsku vzrostla kriminalita, a to v oblastech jako jsou násilné trestné činy nebo krádeže. To se stalo velkým terčem kritiků benevolence a přijímání běženců ze strany sociálně demokratických zástupců země. Imigrační politika se jim zdála být mírná.⁹⁷

Během této krize posílil ve Švédsku extremismus a ke slovu se čím dál tím více dostávala do popředí krajní pravice. Ta okamžitě využila slabých míst a začala v občanech podněcovat strach z přistěhovalců. Pocit vysoké úrovně nebezpečí vedl lidi k hlubší nedůvěře vůči současné vládě. Strach byl posílen o skutečnosti, že Švédové byli svědky střeleb, zapalování automobilů a dalšího typu vandalismu, jehož růst byl zaznamenán především po přijetí desítky tisíc imigrantů. Skepse vůči integraci přistěhovalců a fungování imigrační politiky země se zvětšovala. Proto řada regionů volala po změně a populismus extrémistických hnutí výrazně posiloval.

Uprchlická krize z roku 2014 výrazně determinovala předvolební průběh a postoje v roce 2018. Politická situace ve Švédsku byla docela nejasná. Více než dříve se stala migrace a integrace významným tématem. Proto v tomto období bylo na vzestupu uskupení pod názvem Švédští demokraté, kteří měli mezi sebou zakládající členy otevřeně podporující ideologii nacismu za druhé světové války propagující Německo.⁹⁸ Značnou část švédského obyvatelstva to pobouřilo. Proto se strana Švédských demokratů pod vedením Jimmieho Akessona snažila transformovat svou rétoriku, kterou se snažila zmírnit v extrémistických výrociích, avšak stále poukazovala zejména na potíže spojené s integrací migrantů. Aby byla úspěšnější ve svém konání, pracovala s lidským strachem. Pro tyto záměry využila historie a připomněla ztráty Švédska 50. let minulého století. Tato část švédských dějin se pojí s bezpečím, prosperitou země, a to ve společnosti složené téměř jen s majoritní částí

⁹⁶ PAYWALL, Free. How is Sweden tackling its integration challenge? *The Local* [online]. 7. 5. 2017 [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://www.thelocal.se/20170502/how-is-sweden-tackling-its-integration-challenge>

⁹⁷ WALLENFELD, J. Stefan Löfven Prime Minister of Sweden. *Encyklopedia Britannica* [online]. [cit. 2020-05-08].

⁹⁸ ORANGE, Richard. Neo-Nazi background hounds Sweden Democrats. *Deutsche Welle* [online]. 8. 9. 2018 [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/neo-nazi-background-hounds-sweden-democrats/a-45344978>

obyvatelstva. Demokratická odnož před volbami slibovala ochranu „welfare state“ vytvořeného sociálními demokraty. Ten však Švédové vnímali jako objekt ohrožený imigrací, islámem a zločinností.⁹⁹

I přes tlaky extrémistických politických stran, výrazného tlaku na pocit nebezpečí, tak Sociálně demokratická strana ve volbách tradičně zvítězila. Dle švédské veřejnoprávní televize *SVT* získala 28,4 % hlasů.¹⁰⁰ Ačkoliv vyhrála sociální demokracie, z hlediska historie výsledků voleb, se jednalo o nejhorší výsledek za posledních 100 let. Média ze zahraniční spatřovala parlamentní volby jako střet tradice a extrémismu, kde výhradním tématem je migrace. Společností v této severské zemi hýbala ale zcela odlišné problematiky. Podle průzkumu veřejného mínění institutu *Ipsos*, se Švédové obávali nejvíce špatného stavu zdravotnictví (68 %).¹⁰¹ Potíže s migrací občané pociťovali daleko méně (27 %).¹⁰² O třetí příčku se migrační tematika téměř dělila s problematikou v oblasti ochrany životního prostředí (21 %).¹⁰³ Löfven byl nucen k četným ústupkům: „*Dohoda mezi koalicí a dvěma středopravými stranami obsahuje alarmující tendenci pro levé křídlo, zejména v podobě daňové politiky, která hrozí zvětšením nerovnosti ve švédské společnosti,*“ uvedl podle *The Local* politolog z univerzity v Göteborgu Ulf Bjereld.¹⁰⁴

Migrační krize a jevy s příchodem uprchlíků spojené bez pochyb determinovali i vývoj zaměstnanosti a stav trhu práce. Vláda vydala významnou peněžitou podporu na boj proti segregaci. Tento program měl do budoucna snižovat dopady způsobené přílivem migračních toků. V roce 2018 byl vládou oznámen směr na zintenzivnění opatření. Ta měla pokračovat v cestě udržitelnosti přijímání a účinném usazování nově příchozích cizinců žádající o dlouhodobý pobyt v této zemi. Dále vláda od ledna 2018 zavedla povinné vzdělávání a odbornou přípravu pro příchozí, aby povzbudila nezaměstnané k

⁹⁹ DUXBURY, Charlie. Sweden gets new government after weeks of coalition wrangling. *Politico* [online]. 18. 1. 2019 [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/sweden-gets-new-government-after-weeks-of-coalition-wrangling/>

¹⁰⁰ SVT's Vallokalsundersökning: Riksdagsvalet 2018. *SVT/VALU* [online]. [cit. 2020-05-09]. Dostupné z: https://www.svt.se/omoss/media/filer_public/5c/17/5c17fe91-31c4-4e0a-a17f-b42318edf4a4/valuresultat_riksdagsval_pk_2018_vagda_0912.pdf

¹⁰¹ Global Views on Healthcare in 2018. *Ipsos* [online]. 24. 07. 2018 [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/en-be/global-views-healthcare>

¹⁰² What Worries the World & Great Britain in March 2018. *Ipsos MORI* [online]. [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2018-04/what-worries-the-world-gb-march-2018.pdf>. S. 12.

¹⁰³ Tamtéž, s. 29.

¹⁰⁴ Stefan Löfven expected to be voted back in as Swedish prime minister. *The Local* [online]. 18. 1. 2019 [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.thelocal.se/20190118/stefan-lfven-expected-to-voted-back-in-as-swedish-prime-minister>

rekvalifikačním kurzům. V případě, že nově příchozí participují na „Public Employment Service Introduction Programme“, mohli následně požádat o rekvalifikaci a poté se ucházet i o práci ve veřejném sektoru.¹⁰⁵

V dubnu každého roku představují členské státy Evropské Komisi národní program reformem, který úzce souvisí s prováděním strategie Evropa 2020. Podávání zpráv rovněž odráží důležité priority evropské strategie, která je rámcem pro koordinaci hospodářských politik v celé Evropské unii.¹⁰⁶ V programu z roku 2019 švédská vláda prohlásila, že politika zaměstnanosti je jedním ze základních priorit v oblasti hospodářství, proto musí být účinná, efektivní a odpovídající požadavkům trhu práce.

V představeném programu národní cíl politiky zaměstnanosti Švédska by měl spočívat ve zvýšení zaměstnanosti na úroveň vyšší než 80 % u žen a mužů ve věku 20–64 do roku 2020. Tento plán se orientuje hlavně u skupin s malými příležitostmi na vstup na pracovní trh, což ve Švédsku představují mladí lidé a migranti. Rozdíl v míře zaměstnanosti žen a mužů by měl být snížen zvýšením míry účasti na trhu práce žen.¹⁰⁷

Další zaměření sociálně-demokratické vlády se týkalo trhu práce, kdy došlo k reformě veřejné služby zaměstnanosti, a zavedl se program na rozvoj integrace. Nebyla opomenuta ani tématika pojištění v nezaměstnanosti, která si reformu vyžadovala taktéž. V souladu s vládním prohlášením roku 2019 měla vláda v úmyslu vnést změny v struktuře benefitů určených zaměstnancům. Tyto benefity byly spatřovány především v kolektivním vyjednávání, posílení pravomocí kolektivním dohodám. Ty by měly řešit otázky zaměstnaneckých výhod, platů, příspěvků apod.

Dalším programem, který švédská vláda spolu se sociálními partnery vytvořila pro rozvoj pracovních příležitostí, nesl název „Entry Agreements“.¹⁰⁸ Tato vládní iniciativa by

¹⁰⁵ If you are participating in an introduction programme through the Public Employment Service. *FORSÄKRINGSKASSAN* [online]. [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: https://www.forsakringskassan.se/privatpers/arbetssokande/om-du-deltar-i-etableringsprogrammet-hos-arbetsformedlingen/!ut/p/z0/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfIjo8ziLQI8TDy8DIx8DUzDjAwCDZy9XTx8QoyMwwz1g1Pz9AuyHRUBNowHxw!!/

¹⁰⁶ Sweden's National Reform Programme 2019. *Government Offices of Sweden* [online]. [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.government.se/reports/2019/05/swedens-national-reform-programme-2019/>

¹⁰⁷ Sweden's National Reform Programme 2019. *Government Offices of Sweden* [online]. [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.government.se/4ada8d/contentassets/6a8ae51c21f7462998a8672a8fff0c15/swedens-national-reform-programme-2019.pdf>. S. 29.

¹⁰⁸ Why Sweden needs entry agreements. *The Swedish Trade Union Confederation* [online]. [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: [https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_in_english_1366027847830_3309_6_why_sweden_needs_entry_agreements_webb_pdf/\\$File/3309-6_Why%20Sweden%20needs%20entry%20agreements_webb.pdf](https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_in_english_1366027847830_3309_6_why_sweden_needs_entry_agreements_webb_pdf/$File/3309-6_Why%20Sweden%20needs%20entry%20agreements_webb.pdf)

měla sloužit jako cesta na trh práce pro nově přijaté migranty a dlouhodobě nezaměstnané. Skrze tento program by měli účastníci získat znalost a zkušenosti požadované na trhu práce. Kromě opakovaně definovaného cíle vládní politiky orientovaného na zajištění dobrých pracovních podmínek, pracuje na zrovnoprávnění pracovních příležitostí pro ženy i muže. Tímto směrem se vytváří opatření s účelem předcházet neodůvodněnému vyloučení z práce, minimalizovat počet těchto případů skrze fungování švédského úřadu a vládní agentury pro pracovní prostředí - *The Swedish Work Environment Authority and the Swedish Agency for Work Environment Expertise*. Tyto veřejnosprávní instituce obdržely finanční prostředky zaměřené na ochranu pracovního prostředí a organizace práce. Švédská agentura pro pracovní expertízu zahájila svou činnost v červnu 2018.¹⁰⁹ V současnosti má 16 zaměstnanců a stále pokračuje v náboru. Agentura získává a shromažďuje informace o trhu práce a zároveň vytváří průběžné evaluace politiky pracovního prostředí v různých podnicích. V roce 2019 se hlavně zaměřila na budoucí pracovní život, vytváření pokynů pro dodržování kvalitního a bezpečného pracoviště a pracovního prostředí.¹¹⁰

Z hlediska statistických dat za rok 2018 v oblasti zaměstnanosti Švédska se hodnoty v zaměstnávání osob ve věkové skupině 20–64 let činila 82,6 % (80,4 % u žen a 84,7% u mužů). Po zhodnocení desetileté dekády má zaměstnanost v této zemi zvyšující se trend a navýšení počtu zaměstnaných má oproti roku 2008 hodnotu o 2,3 % vyšší (o 3,2 % u žen a 1,3 % u mužů). Jedná se tedy o členskou zemi na vrcholu žebříčku s vysokou úrovní zaměstnanosti v EU. Z provedených porovnání *Eurostatu* byla míra zaměstnanosti ve Švédsku o zhruba 10% vyšší než průměr v EU v roce 2017.¹¹¹ Velký podíl na růstu počtu zaměstnaných osob má začlenění starší generace na pracovní trh (osoby ve věku 55–64 let). Ten je ve Švédsku obzvláště vysoký, kde se v roce 2018 zvýšila míra zaměstnanosti o 7,7% a tvořila 78,0 %. I přes to, že i tuto severskou zemi postihla finanční krize v roce 2008 (zejména u skupin mladých lidí ve věku 15–24 let a migrantů), v následujících letech míra jejich zaměstnanosti vykazovala pozitivní vývoj. V posledních deseti letech se míra zaměstnanosti mladých lidí zvýšila o 3,1 % na 44,9 %. Ve stejném období se v roce 2018

¹⁰⁹ New work environment agency in Sweden. *Government Offices of Sweden* [online]. 27. 9. 2017 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2017/09/new-work-environment-agency-in-sweden/>

¹¹⁰ Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Myndigheten för Arbetsmiljökunskap. *Arbetsmarknadsdepartementet* [online]. 21. 12. 2018 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=19427>

¹¹¹ Employment statistics. *Eurostat* [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics

zvýšila míra zaměstnanosti mezi migranty (20–64 let) o 3,0 % na 70,1 %.¹¹²

Kromě finanční krize nebo uprchlické vlny má Švédsko dalšího soupeře v řadě oblastí, a tím je nouzový stav spojený s Covid-19. Ten má dopad na poptávku, která klesá v důsledku propuknutí pandemie. Podle řady prognóz lze konstatovat, že zaměstnanost v roce 2020 prudce poklesne, protože mnoho zaměstnavatelů bude nuceno propustit zaměstnance. I přes to, že současná vládní opatření v nějaké míře musejí zmírnit tento dopad na ekonomiku, stále se očekává, že nezaměstnanost rychle poroste. Nicméně existuje mínění, že během druhé poloviny roku 2020 a začátku 2021 poptávka po pracovní síle ve švédské ekonomice vzroste.¹¹³

3.2 Politika zaměstnanosti ve Francii za vlády Emmanuela Macrona

Počátek roku 2017 byl specifický. Francii čekala volba již 25. prezidenta republiky, a to občané vnímali jako významné období. Prezidentské volby byly připravovány v době plné strachu způsobeném teroristickými útoky, současně vzrůstalo společenské napětí spjaté s narůstající xenofobií. Podobně jako ve Švédsku, které se potýkalo s dopady uprchlické vlny, se i ve Francii dostávala do popředí čím dál tím více extremistická hnutí. Mezi ta, která získávala větší podporu, bylo krajně pravicové hnutí Národní fronta. Posilování této nálady ohrožovalo liberalismus, který je s Francií neoddělitelně spojen.

Tento jev zasáhl i prezidentské volby, jelikož do druhého kola v rámci finále se dostali dva kandidáti reprezentující naprosto odlišné politické postoje. První byla krajně pravicová kandidátka na prezidenta, členka nacionální strany Národní fronta, Marie Le Pen. Druhý kandidát byl na opačném konci politického spektra. Byl to Emmanuel Macron. Osoba zastupující proevropský liberalistický směr a propagující reformy pro zachování a rozvoj národní francouzské konkurenční pozice. Francie, stejně jako tomu bylo ve Švédsku, potvrdila, že tradice je u voličů silnějším aspektem než strach vyvolávaný extremistickým a populistickým způsobem ze strany Le Pen. Proto se prezidentem stal nejmladší vítěz v

¹¹² Sweden's National Reform Programme 2019. Government Offices of Sweden [online]. [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.government.se/4ada8d/contentassets/6a8ae51c21f7462998a8672a8fff0c15/swedens-national-reform-programme-2019.pdf>. S. 27-28.

¹¹³ MILNE, Richard. Sweden unlikely to feel economic benefit of no-lockdown approach. *Financial Times* [online]. 10. 5. 2020 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/93105160-dcb4-4721-9e58-a7b262cd4b6e>

historii, a to 39 letý Emmanuel Macron.¹¹⁴

Úspěšný prezidentský kandidát v květnu 2017 při svém uvedení do úřadu definoval své cíle, ke kterým se Macronova politika bude ubírat.¹¹⁵ Reformní změny se týkaly různých sekcí, které společně s modernizací legislativního rámce měly napomoci nastartovat a obnovit konkurenceschopnost upadající francouzské ekonomiky.¹¹⁶ S touto problematikou se potýkali i předchůdci současného prezidenta, proto i pro Macrona bylo ekonomické oživení země významným tématem. Kupříkladu Francois Holland, který vedl prezidentský úřad do roku 2017, vytvořil tržně pracovní reformu zjednodušujícího najímání a propouštění zaměstnanců. Tyto zásahy do podmínek zaměstnávání však měly za důsledek týdny trvající stávky.

S tímto nastavením nově zvolený prezident nesouhlasil a rozhodl se pro zavedení nových pravidel na pracovním trhu. Téma to pro něj bylo natolik důležité, že se zaměstnanost stala hlavním bodem jeho prezidentství. Míra nezaměstnanosti v době nástupu Macrona na funkci prezidenta se ve Francii dostala na hodnotu 9.6%.¹¹⁷ Výraznou skupinou evidovanou na úřadu práce byli mladí nestudující do věku 25 let, kteří tvořili zhruba čtvrtinu nezaměstnaných celkem.¹¹⁸ Situace na trhu práce pro Emmanuela Macrona byla zcela jasná. Návrhy jeho reformy se týkaly především zastaralého pojetí zákoníku práce. Zastaralost nejdůležitějšího legislativního rámce na trhu práce, která je charakteristická svým obsahem (obsahuje přes tři tisíce stran), měla být pozměněna a vedena k větší pružnosti.¹¹⁹ Macronovy reformy zákoníku práce měly vést dvěma směry. Prvním cílem byla deregulace a liberalizace pracovního trhu. To by umožňovalo jednodušší přesun a mobilitu pracovní síly. Druhým směrem reformy bylo snížení veřejných výdajů spojených se mzdovými náklady zaměstnanců ve veřejném sektoru. Macron se domníval, že významnou položkou je komunikace, a to přímé vyjednávání mezi zaměstnavateli a zaměstnanci v malých a středně

¹¹⁴ French election results: Emmanuel Macron says France facing 'immense task' to rebuild European unity as he defeats Marine Le Pen. *The Telegraph* [online]. 8. 5. 2017 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2017/05/07/french-election-live-marine-le-pen-emmanuel-macron-presidency/>

¹¹⁵ Emmanuel Macron inauguration: French president vows new start. *BBC News* [online]. 14. 5. 2017 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-39912104>

¹¹⁶ Le programme d'Emmanuel Macron. *En Marche!* [online]. [cit. 2020-05-10]. <https://storage.googleapis.com/en-marche-fr/COMMUNICATION/Programme-Emmanuel-Macron.pdf>. S. 7.

¹¹⁷ ILO Unemployment and Labour Market-related indicators (Labour Force Survey results) - first quarter 2017. *INSEE* [online]. 15. 2. 2018 [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/statistiques/2851778>

¹¹⁸ ILO unemployment rate - Persons aged below 25 years - Metropolitan France - SA data. *INSEE* [online]. 14. 5. 2020 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/statistiques/serie/001688536>

¹¹⁹ RODRIK, Dani. Macron a jeho kanonáda na zákoník práce. *Finmag* [online]. 11. 9. 2017 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/ekonomika/326405-macron-a-jeho-kanonada-na-zakonik-prace>

velkých firmách. V tu dobu tento segment představoval 55 % pracovní síly. Změnami v zákoníku práce se mělo dojít k možnostem společností, které by mohli jednat s volenými zástupci bez zmocnění odborových svazů. Podmínky pro zaměstnávání, např. výše mezd nebo délka pracovní doby by bylo dojednáno v jednotlivých společnostech, mezi vedením a zaměstnanci. Vše by se odvíjelo od stavu, tedy jak se podnikům daří. Větší úroveň svobodného jednání a širší spektrum pravomocí rozhodování skrze kolektivní dohody samotných podniků znamenala vyšší hodnotou než dohoda na úrovni odvětví.

Na novelizační reformy zastaralého zákoníku práce navazovala další opatření v oblasti pojištění pro případ nezaměstnanosti a systémů posilování kvalifikace zaměstnanců. Procesuální zajištění pojištění pro případ nezaměstnanosti vláda odebrala odborům. Slíbila, že ho bude poskytovat všem kategoriím pracujících, včetně samostatně výdělečně činných a těch, kdo by ze zaměstnání dobrovolně odešel a našel si nové pracovní místo. Náklady spojené se změnami v systému sociálního zabezpečení však vystoupaly do výše 3-5 miliard eur. To se dostalo do rozporu s plány na snižování výdajů ze státní pokladny o 20 miliard eur.

Komplexním cílem reformních podmínek na trhu práce bylo zavedení takových nástrojů, které by pomohly pružnosti zaměstnavatelů při nábore nových uchazečů o zaměstnání, tak propouštění pracujících. Tento požadavek přišel od samotných zaměstnavatelů.¹²⁰ Situace na trhu práce ve Francii se tehdy potýkala s rozdíly mezi dlouhodobě zaměstnanými, pracujícími s vyšší kvalifikací, zároveň a pracujícími s nižší kvalifikací. Ti se totiž pohybují mezi evidencí na úřadu práce a krátkodobým zaměstnáním. Další důležitou problematikou bylo odstupné a jeho horní hranice v případě, že bude osoba neoprávněně propuštěna ze zaměstnání. Reforma tedy nastavila jednotlivé stupně a maximální hranici odškodnění. Výše se odvíjí od celkového počtu odpracovaných let ve firmě, ze které zaměstnanec odchází, což může být v rozmezí od tří až patnácti měsíčních platů.¹²¹ Kromě ochrany zaměstnance vznikla i řada jiných pravidel, která měly pomoci zrychlit procesy týkající se trhu práce, a tím i eliminovat výdaje s tím spojené.

V rámci druhého pilíře hospodářského programu byla vytvářena reforma státu, která obsahovala dvě hlavní části: reforma rozpočtové politiky a systému veřejných výdajů. Jak

¹²⁰ RODRIK, Dani. Macron a jeho kanonáda na zákoník práce. Finmag [online]. [cit. 2020-05-15].

¹²¹ BELLAN, Marie Indemnités aux prud'hommes : ce que prévoit la loi El Khomri. *Les Echos* [online]. 17. 2. 2016 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.lesechos.fr/2016/02/indemnitees-aux-prudhommes-ce-que-prevoit-la-loi-el-khomri-197374>

bylo výše zmíněno, Francie se dlouhodobě potýkala s deficitním rozpočtem. Významná část veřejných výdajů je v této zemi přirozeně spjatá s finančními náklady sociálního státu i za podmínek vysokých daní. Předchozím prezidentem Francií byl zaveden progresivní systém zdanění pro nejbohatší vrstvu obyvatelstva až ve výši 75 %. Avšak zajištění vysoké míry sociálních příspěvků a globální řazení na nejvyšší pozice v systémové štedrosti světa má velký dopad na státní pokladnu. V roce 2017 se veřejné výdaje pohybovaly na úrovni 56 % HDP, tj. země představovala úroveň nákladů s nejvyšší hodnotou v rámci Evropské unie. Podíl peněžitých prostředků určených na sociální účely představoval 45 % celkových výdajů.¹²² Saldo veřejných účtů bylo již dlouhodobě negativní, konkrétně v roce 2017 se pohybovalo na úrovni - 2,6 % HDP. Výsledek tohoto stavu veřejných financí byl zcela jasný. Veřejný dluh Francie byl v roce 2017 na úrovni 98,4 % HDP.¹²³ Kvůli této hodnotě se Francie v Evropské unii řadila mezi členské země s nejvyšší mírou zadlužení. Tu se Macronova vláda snažila změnit na základě rozhodnutí o snížení počtu zaměstnanců veřejné správy. Transformace se týkala některých administrativních vrstev regionálních a místních samospráv za procesních proměn fungování v rámci přenesení některých činností správy na autonomní orgány. Škrty se týkaly i v systému sociálního zabezpečení, eliminace privilegií státních zaměstnanců, sjednocení pravidel pro vyplácení důchodů nebo snížení výše zákonného odstupného po ukončení pracovního poměru. Jak bylo výše uvedeno, Francie je charakteristická svým přístupem k sociálnímu zabezpečení, štedrostí sociálního systému, proto jakékoliv změny snižující hranice finanční pomoci nesou těžce. Proto ihned došlo k protestům, když Macron ponížil příspěvek na bydlení o pět eur.

Zákoník práce byl změněn prezidentem Macronem tzv. dekretem. Tento dokument umožnil změnu bez dalšího vyjednávání. Nové prvky tedy zaměstnancům umožnil vyjednat pracovní podmínky bez předem daných pravidel. Eliminace pravomocí při rozhodování na úrovni odvětví nebo snížení odstupného za nespravedlivé propuštění vždy odmítaly odborové svazy. Tvrdily, že současná sociální politika vlády a další oznámené reformy ohrožují nejslabší, nejchudší a nejbezbrannější členy společnosti. Proto vyzývaly ty, kterých se reformy nejvíce dotýkaly, tj. zaměstnance veřejné správy, seniory a nezaměstnané, aby protestovali. Francie přirozeně došla do stávkového a demonstračního režimu, kdy po přijetí reforem omezili zaměstnanci služby státních železnic. Důvodem byl

¹²² Expenditure and revenue of general government in 2017. *INSEE* [online]. 30. 5. 2018 [cit.2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/statistiques/3547606?sommaire=3547864#consulter>

¹²³ General government national accounts - first results - year 2018. *INSEE* [online]. 26. 3. 2019 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/statistiques/3901119>

Macronův záměr zefektivnit poskytované služby národního železničního dopravce - *Société nationale des chemins de fer français* (SNCF), tak otevřít možnosti soukromé konkurenci. Do stávek se zapojili i pracovníci letecké společnosti Air France, kteří pocítovali potíže s platy zaměstnanců a požadovali o zvýšení. Studentům se pak nelíbila reforma způsobu přijímání na vysoké školy.¹²⁴

Prezident Macron měl však podle Reuters před sebou největší výzvu svého 20 měsíčního volebního období.¹²⁵ I přes všechny protesty v ulicích a stávky státních společností pokračoval v reformě systému veřejné správy či systému sociálního zabezpečení, zejména dávek podpory v nezaměstnanosti. Nesouhlas části společnosti však rezonoval daleko šířeji než hlasitým vystoupením. Kupříkladu demonstrace hnutí žlutých vest se v ulicích Francie zvrhly v násilné střety se zástupci policie hned několikrát. Donutila Macrona k řadě ústupků. Například prezident svolil k daňovým úlevám střední třídě, tak nízkopříjmovým obyvatelům. V důsledku silné determinace hnutí žlutých vest přislíbil i zvýšení minimální mzdy o sto eur za měsíc nebo osvobození seniorů s příjmem méně než 2 000 eur měsíčně od zvýšení sociálních odvodů.¹²⁶

Zatímco jsou pro Francouze nepřijatelné změny v sociálním zabezpečení snižující příjmy, jiné vládní kroky jsou ale pro ně příjemné. Tím bylo například zvýšení sociální dávky pro handicapované osoby a nejchudší seniory. Francouzi tak vítají nenaplňování prezidentského slibu v oblasti eliminace počtu zaměstnanců ve státní správě do výše o 120 tisíc pracovních míst. Prozatím se Macronovi v ekonomickém segmentu relativně daří. Hospodářský růst v roce 2018 dosáhl 1,7 % HDP,¹²⁷ míra nezaměstnanosti klesla, obchodní investice se dostaly do rekordních hodnot, tak nálada soukromého sektoru byla vysoko nad dlouhodobým průměrem.

Integrace uprchlíků v oblasti přístupu na trh práce je pro Francii nejdůležitější část integračního procesu, protože je nezbytným nástrojem při zajištění soběstačnosti. Ovšem

¹²⁴ TRIAN, Nicole. Strikes continue as Air France, rail workers and students fight against reforms. *France 24* [online]. 7. 5. 2018 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:

<https://www.france24.com/en/20180507-france-strikes-air-france-sncf-universities-reforms-traffic-macron>

¹²⁵ FROST, Laurence a Michel ROSE. France's Macron pledges more reform medicine in 'decisive' 2019. *Reuters* [online]. 31. 12. 2018 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-france-macron-politics/frances-macron-pledges-more-reform-medicine-in-decisive-2019-idUSKCN1OU14Y>

¹²⁶ RUBIN, J., Alissa. Macron's Proposal to Mollify Yellow Vest Protesters Fails to Impress. *The New York Times* [online]. 11. 12. 2018 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/12/11/world/europe/yellow-vests-france-macron.html>

¹²⁷ Annual national accounts - Revision of the main aggregates - year 2018. *INSEE* [online]. 17. 5. 2019 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/statistiques/4138089>

v době propuknutí migrační krize pozice Francie v integraci nově příchozích imigrantů v porovnání s jinými státy Evropy byla značně nižší.¹²⁸ S nástupem Macrona k moci se vláda začala intenzivněji věnovat řešení otázky usnadnění přístupu uprchlíků na pracovní trh. Tito migranti mohou využívat stejných občanských práv jako občané Francie až na výjimku, a tím je hlasovací právo. V tomto roce požádalo v zemi o azyl 100 412 lidí,¹²⁹ což bylo o 17 % vyšší počet uchazečů než v minulém roce. I přes nová opatření v protiimigrační politice, počty žádostí klesly o zanedbatelná 2 % a vesměs tak můžeme hovořit o neměnném stavu.

Držitelé mezinárodní ochrany mají volný přístup na trh práce a nárok na poradenské služby při hledání práce. Avšak rozsah poradenských služeb je limitován. Ve francouzské legislativě není ukotveno zvláštní postavení utečenců, což dlouhodobě překáželo v identifikaci uprchlíků jako skupiny imigrantů se specifickými potřebami. V říjnu 2018 ministerstvo práce vytvořilo programovou výzvu k tvorbě projektu orientujícím se profesní integraci přijatých uprchlíků s celkovým rozpočtem 15 milionů eur. Projekt zacílil na posílení koordinace aktérů zapojených do profesní integrace uprchlíků na všech úrovních. Dále na vytvoření rozsáhlého a komplexního poradenského systému na pomoc přicházejícím migrantům z problematických zemí při hledání práce, také i účinnějších procedur uznání kvalifikací získaných na území třetích zemí.¹³⁰

Reakce na kritiku azylové politiky a potíže na trhu práce ve Francii se projevil i ve tvorbě balíčku imigračních opatření, která cílila na kvóty přijatých pracovníků ze zemí mimo Evropskou unii. Oznámil to premiér Édouard Philippe. Země procesuálně zrychlila akceptace žádostí o azyl, vyhotovení povolení a usnadnila deportace zamítnutých žadatelů. Úřady tak budou kvóty na základě potřeby každoročně nastavovat. Neměly by se ale příliš odlišovat od současného nastavení, tj. zhruba 33 tisíc pracovních povolení.¹³¹ Poptávku v některých odvětvích to však neuspokojí. Podle agentur by tento soubor opatření měl pomoci získat prezidentu Macronovi ty voliče, kteří se obávají migrace. Francouzská hlava státu se

¹²⁸ FINE, Shoshana, SOUPIOS-DAVID, Hélène a Alexia DUVERNOY. Integration of beneficiaries of international protection in France. National report. NIEM [online]. [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <http://www.forintegration.eu/pl/pub/poland-national-report-2018/dnl/24>. S. 9-10.

¹²⁹ Tamtéž, s. 12.

¹³⁰ L'insertion des réfugiés par l'emploi. *Ministère du travail* [online]. 1. 10. 2018 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://travail-emploi.gouv.fr/actualites/presse/communiqués-de-presse/article/l-insertion-des-refugiés-par-l-emploi>

¹³¹ France to set quotas for migrant workers to off-set labour shortages. *France 24* [online]. 6. 11. 2019 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20191105-france-to-set-quotas-for-migrant-workers-to-off-set-labour-shortages>

bude totiž kandidovat do prezidentských voleb i v roce 2022.¹³²

Na žádost prezidenta Macrona vláda zavedla na začátku roku 2019 tříměsíční tzv. „Velké národní debaty“ (Grand débat national) o otázkách jako je ekologická transformace, zdanění, veřejné výdaje a služby, organizace centrální vlády a místních orgánů.¹³³ Výsledkem této celostátní debaty byla přijatá řada opatření zejména v sociálně politickém segmentu. Výraznou pozornost se věnovala i politice zaměstnanosti a současné situaci na trhu práce. Jedním z hlavních cílů, se kterými Macron přicházel už v předvolební kampani jako prezidentský kandidát, byla rovnoprávnost. V rámci reformy se snažil vybudovat spravedlivou společnost, ve které mají všichni bez rozdílu rovné a stejné možnosti sociální mobility. Zvláště důležité by bylo zaručit přístup k zaměstnání pro největší počet lidí a zajistit univerzální sociální ochranu. V celostátních debatách byla diskutována i reforma pracovního práva. I přes to, že reforma umožnila lepší přizpůsobení se trhu práce, nastavit nerovnost na pracovním trhu se zatím nepodařilo. Proto Macronova vláda navrhla zavedení indexu rovnosti, který by umožnil prostřednictvím různých statistických údajů zajištění konkrétního nástroje řešení této společenské problematiky, zejména nerovnosti ve mzdovém ohodnocení žen a mužů.

Jedna z reformních sekcí se týkala i pojištění v nezaměstnanosti, která by rovností měla napomoci a bojovat proti nejistotě v zaměstnání. Systém odborného vzdělávání byl transformován za účelem zjednodušení profesní sociální mobility. Dále vláda investovala do rozvoje lidského kapitálu prostřednictvím programu „Vytváření společnosti založené na odborných znalostech a dovednostech“ (Creating a skills-based society) v rámci Velkého investičního plánu (GPI). Tento program by měl se víc věnovat pracovníkům s nízkou kvalifikací a mladým lidem.¹³⁴

Aby vláda došla svým slibům v oblasti spravedlivého odměňování zaměstnanců a podpořila fungování spravedlivější společnosti, zavedla v lednu 2019 vyšší dávku v zaměstnání (prime d'activité). Tímto jednáním se zvýšil příjem o 100 EUR. Dále byly řešeny přesčasy a příjmy z nich, proto tento typ mezd byl osvobozen od zdanění.¹³⁵

¹³² Tamtéž.

¹³³ MAZUIR, Valerie. Le grand débat national. *Les Echos* [online]. 8. 4. 2019 [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/gilets-jaunes-le-grand-debat-national-347046>

¹³⁴ National Reform Programme 2019. *European Commission* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-european-semester-national-reform-programme-france_en.pdf.

S. 10.

¹³⁵ Tamtéž.

Francie v současnosti eviduje na úřadu práce kolem 3,6 milionů uchazečů o zaměstnání. I když je snižující se nezaměstnanost povzbudivou informací, Francie zůstává jednou z ekonomicky vyspělých zemí OECD. V roce 2019 se míra nezaměstnanosti se snížila o 3,3 %, což je nejnižší hodnota v tomto segmentu za posledních 10 let.

Ovšem problematika nezaměstnanosti obyvatel zůstává pro Emmanuela Macrona zásadním problémem. O tuto otázku se chce Emmanuel Macron postarat i v dalším volebním období. Ve své volební kampani totiž uvedl, že má plánu na jaře 2022 snížit míru nezaměstnanosti na 7 %.¹³⁶ Tyto předvolební cíle však byly vyřčeny v době, kdy nikdo netušil, co celou planetu čeká, a to pandemie Covid-19. Kvůli šíření epidemie napříč celou Evropou došly členské země do nouzového stavu, který vyvolal vážnou zdravotní, hospodářskou a sociální krizi. Za účelem vypořádání se s tou krizí zavedla Francie výjimečná opatření v oblasti zdraví s cílem posílit schopnost bojovat proti epidemii a omezit její šíření. V ekonomické oblasti se zaměřila na podporu nejvíce postižených odvětví, v sociální sféře na zachování pracovních míst a mezd.

3.3 Dílčí závěr o současné politice zaměstnanosti Švédska a Francie

V současné době z pohledu míry zaměstnanosti je Švédsko špičkou mezi státy v celé Evropské unii. Míra nezaměstnanosti v březnu 2020 činila 7,1 %¹³⁷ a míra zaměstnanosti představovala 67,1 %.¹³⁸ HDP v roce 2019 tvořil 575 bilionů amerických dolarů, což představuje 0,47 % světové ekonomiky.¹³⁹ Mezitím ve Francii míra nezaměstnanosti klesla na konci roku 2019 na 8,1 %. Tato hodnota je na nejnižší úrovni od roku 2008. Počet nezaměstnaných se snížil o 85 000 osob na 2,4 milionu lidí.¹⁴⁰ V prvním čtvrtletí letošního roku je míra nezaměstnanosti na úrovni 8,4 % a míra zaměstnanosti 65,91 %.¹⁴¹ Podle

¹³⁶ FARAND, Chloe. Emmanuel Macron kicks off controversial attempt to reform France's labour laws. *Independent* [online]. 28. 6. 2017 [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/emmanuel-macron-france-president-launches-controversial-labour-market-reforms-labour-law-a7813171.html>

¹³⁷ Sweden Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/sweden/unemployment-rate>

¹³⁸ Sweden Employment Rate. *Trading Economics* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/sweden/employment-rate>

¹³⁹ Sweden GDP. *Trading Economics* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/sweden/gdp>

¹⁴⁰ France Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/france/unemployment-rate>

¹⁴¹ Employment rate. *OECD* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/emp/employment-rate.htm#indicator-chart>

oficiálních údajů *OECD* HDP ve Francii v roce 2019 představoval 3270 bilionů amerických dolarů.¹⁴² Hodnota HDP Francie představuje 2,39 % světové ekonomiky. Nezaměstnanost ve Francii není zdaleka tak nízká jako ve Švédsku a jiných vyspělých státech EU, zároveň není příliš problematická, jako tomu je ve Španělsku. Představuje jakýsi průměr Evropské unie, který činí 6,2 %.¹⁴³ Výše uvedeným textem tedy docházíme ke zjištění, že hlavním cílem a snahou reforem prezidenta Macrona jsou zejména proměny zákoníku práce nebo modernizace a aktualizace trhu práce dle požadavků současnosti v oblasti ochrany, práv a svobod podniků a ekonomicky aktivní populace. Záměrem reforem je podpora přijímání zaměstnanců a zajištění větších pravomocí podnikům s celkovým cílem obnovy a restrukturalizace pružnosti pracovní síly s dopadem na snížení míry nezaměstnanosti. Toto opatření je velmi významným a přínosným nástrojem pro skupinu tzv. malých a středních podniků do 250 zaměstnanců, jež tvoří tvrdé jádro francouzské podnikatelské základny.

Zatímco Francie cílí na autonomii a nezávislost podnikatelské sféry, tak aktuální švédská vláda neustále přijímá opatření. Ta jsou zaměřena na větší kooperaci mezi státem a odborovými svazy. Hlavním cílem současné švédské politiky zaměstnanosti je vyrovnání příjmů, tak podpora rovnoprávnosti při snižování rozdílů mezi ženami a muži na trhu práce, zařazení hendikepovaných skupin obyvatel na trh práce, jako jsou například neúplné rodiny nebo osoby se zdravotním postižením. Tyto záměry a procesy vypovídají o vyspělosti a progresivitě Švédska. Nicméně švédská sociální politika je jako v ostatních zemích determinována zvyšující se kriminalitou a uprchlickou krizí. Migrační politika se sice zpříšňuje, zejména v oblasti podmínek pro získání některých z dávek, přesto je přitvrzení nevyhnutelné pro zajištění stability na politické scéně a také především pro uspokojení potřeb obyvatelstva. Závěrem je nutné konstatovat, že sociální politika ve Švédsku a Francii se bude zřejmě postupem času měnit zejména v návaznosti na různé sociální jevy jako třeba ekonomická a sociální krize spojené nejen s pandemií.

¹⁴² Gross domestic product (GDP) (indicator). *OECD* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/gdp/gross-domestic-product-gdp.htm#indicator-chart>

¹⁴³ European Union Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/european-union/unemployment-rate>

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnocení hlavních směrů a nástrojů politiky zaměstnanosti ve Švédsku a ve Francii, analyzovat jejich historický, současný vývoj a změny provedené v souvislosti s různými ekonomickými, sociálními a politickými událostmi. Hlavním těžištěm bylo shromáždění a zpracování značného množství údajů, které posloužily k provedení dané komparace.

Rozdíly v koncepci politiky zaměstnanosti ve Francii a ve Švédsku se projevují především rozdílným vývojem zaměstnanosti. Značné rozdíly jsou patrné v reakci na makroekonomické šoky a oživení ekonomické činnosti. Ve Švédsku koncepce politiky zaměstnanosti paralelně s ekonomickým oživením přispěla k rychlému návratu na původní úroveň dlouhodobé nezaměstnanosti. Politika zaměstnanosti ve Francii nedokázala ve stejné míře omezit efekty ekonomické krize, ani zadržet růst podílu nezaměstnanosti. Mezi hlavní odlišnosti, které mohou mít vliv na současný vývoj obou politik, patří větší důraz Švédska na specifické skupiny obyvatelstva v podobě různých forem podpor a vyšší podíl výdajů na oblast aktivní politiky zaměstnanosti. Co se týče mladých lidí, politika zaměstnanosti (zvláště aktivní politika) je aplikována v obou zemích, což má za následek zmírnění přechodného i trvalého efektu hospodářské krize. Rozdíly jsou naopak větší v politice směřované ke kategorii dospělí. Švédská politika je charakterizována jako "aktivní", francouzská jako "pasivní". Interakce těchto politik a přechodná nepružnost trhu práce obou těchto zemí mají velmi různý dopad na zaměstnanost ekonomicky aktivní populace. Ovšem lze tady konstatovat, že aktivní politika zaměstnanosti přináší pro tuto věkovou skupinu lepší výsledky. Další rozdíly jsou také v odlišné míře flexibility obou politik zaměstnanosti, lišící se zejména v možnostech využívání alternativních forem zaměstnávání, přístupu k celoživotnímu vzdělávání a nastavení poskytování podpor v nezaměstnanosti.

Za hlavní rysy švédské politiky zaměstnanosti lze označit státní podporu firmám, mimořádnou pozornost kvalitě pracovního prostředí a ochraně zdraví v zaměstnání. Navíc Švédsko patří k zemím, které vykazují velký podíl žen na pracovním trhu. V posledních pěti letech švédská vláda sociální demokracie prosazuje vyrovnání pracovního a soukromého života mezi ženami a muži. Mezitím současná francouzská politika zaměstnanosti je více zaměřena na poskytování větších pravomocí podnikům za účelem obnovy a restrukturalizace pružnosti pracovní síly s dopadem na snížení nezaměstnanosti.

Lze tedy uzavřít, že vliv politiky zaměstnanosti není vůbec zanedbatelný. Důkazem

toho je případ Švédska, kde díky politice zaměstnanosti se podařilo zvládnout trvalý růst dlouhodobé nezaměstnanosti. V případě, že francouzská politika by byla stejně účinná, odhaduje se, že např. počet nezaměstnaných ve Francii mohl být o několik set tisíc nižší. Nicméně je zřejmé, že není jednoduché transferovat politiku zaměstnanosti jedné země do země druhé. Koncepce politiky zaměstnanosti je z velké části vnitrostátní záležitost. Rozdíly mezi zeměmi odrážejí různé způsoby fungování na trhu práce, jakož i různé formy organizace společnosti.

Summary

The aim of this bachelor thesis was to not only analyze and compare the state of current French and Swedish labour market policy, but also to compare historical developments using a variety of information sources necessary to obtain the widest possible range of views and approaches. This work was also focused on the evaluation of guidelines and instruments of labour market policy in both countries. In order to achieve the aim of the thesis, there were used the method of analysis. Its task was to evaluate the applied approaches of reducing unemployment, and compare their positive and negative aspects.

In this thesis, I focused on the theme of labour market policy in Sweden and France. The work is divided into theoretical and practical part. The first chapter provides a theoretical knowledge of the definition and understanding of basic concepts that belong to the topic. For a more comprehensive overview, the concepts of labour market policy are analyzed in detail and the characteristics and description of its two main subtypes, which are: active and passive labour market policy. The second chapter is devoted to the historical development of employment policy in Sweden and France. In this chapter, attention is focused on the characteristics and development of unemployment after the Second World War. This chapter is decisive for the last chapter, which deals with the current situation on the labor market and the form of employment policy, which is naturally based on historical and political-economic developments. In particular, it describes and analyzes the management of employment policy during the government office of Swedish Prime Minister Stefan Löfven and current French President Emanuel Macron.

Using the methods of analysis and comparative method, this thesis came to following conclusions. It can be stated, that the impact of labour market policy is not negligible at all. The evidence for this is the case of Sweden, where labour market policy has managed to tackle the steady rise in long-term unemployment. If French policy were equally effective in

some approaches as in Sweden, the number of unemployed people in France could have been several hundred thousand lower (according to various estimates). However, it is clear that it is not easy to transfer labour market policy from one country to another. The concept of labour market policy is largely a national matter. The differences between countries reflect the different approaches in which the labor market operates, as well as the different forms of society organization.

Použitá literatura

Literatura – odborné knihy a články

ANKARLOO, Daniel. The Swedish Welfare Model - Counter-arguments to neoliberal myths and assertions. *Association of Heterodox Economics Conference*. [online] 2009. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.mah.se/PageFiles/98343/Microsoft%20Word%20-%20the%20swedish%20welfare%20modelneolib.pdf>

BALCÁRKOVÁ, Soňa a Zuzana HRDLIČKOVÁ. Švédsko. In: *Hospodářská politika: 1900-200*, ed. TOMEŠ, Zdeněk, 163-190. Praha: C.H. Beck, 2008.

BERGH, Andreas. The Rise, Fall and Revival of the Swedish Welfare State: What are the Policy Lessons from Sweden? *Working Paper Series 873, Research Institute of Industrial Economics* [online]. 2011. [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1884528>

BOURDET, Yves a Inga PERSSON. Politique de l'emploi et durée du chômage : une comparaison franco-suédoise. *Revue de l'OFCE* [online]. 1991, **38**(4), 65-92. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-de-l-ofce-1991-4-page-65.htm>

BOURNAY, Jacques a Pierre-Alain PIONNIER. L'économie française: ruptures et continuités de 1959 à 2006 : division Concepts, méthodes et évaluation des comptes nationaux, *Insee* [online]. 2007, **1136**. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <http://hussonet.free.fr/ip1136.pdf>

BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003.

CORNILLEAU G., MARIONI P. a B. ROGUET. Quinze ans de politique de l'emploi : Observations et diagnostics économiques. *Revue de l'OFCE* [online]. 1990, **31**, 91-120. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: www.persee.fr/doc/ofce_0751-6614_1990_num_31_1_1669

DARES. *40 ans de politique de l'emploi*. Paris: Documentation Française, 1996.

DARES. *Les politiques de l'emploi et du marché du travail*. Paris: La Découverte, 2003.

DURDISOVÁ, Jaroslava. *Sociální politika v ekonomické praxi: vybrané problémy*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2005.

ERIXON, Lennart. A Swedish Economic Policy - The Theory, Application and Validity of the Rehn-Meidner Model. *Working Paper 5, Stockholm University, Department of Economics* [online]. 2000. [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/5097785_A_Swedish_Economic_Policy_-_The_Theory_Application_and_Validity_of_the_Rehn-Meidner_Model

ERIXON, Lennart. The Rehn-Meidner model in Sweden: its rise, challenges and survival. *Research Papers in Economics* [online]. 2008 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z:

http://www2.ne.su.se/paper/wp08_02.pdf

GLENDON, Mary Ann. French Labor Law Reform 1982-1983: The Struggle for Collective Bargaining. *The American Journal of Comparative Law* [online]. 1984, **32**(3), 449-91. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z:

https://www.jstor.org/stable/840424?seq=1#metadata_info_tab_contents

GUOGIS, Arvydas a Adomas VINCAS RAKŠNYS. Improvement of Public Governance by Olof Palme and his Historical Ideological Heritage (30 years after the assassination of Palme in Stockholm). *Regional Formation and Development Studies* [online]. 2016, **2**(19), 35-43 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/305305444_Improvement_of_Public_Governance_by_Olof_Palme_and_his_Historical_Ideological_Heritage_30_years_after_the_assassination_of_Palme_in_Stockholm

HALÁSKOVÁ, Renata. *Politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2008.

HOLMLUND, Bertil. The Rise and Fall of Swedish Unemployment. *CESifo Working Paper Series 918, CESifo Group Munich*. [online]. 2003. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=396462

KOTLÍKOVÁ, Jaromíra. Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání z pohledu úřadu práce. In: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*, ed. SIROVÁTKA, Tomáš a Petr MAREŠ, 128-138. Brno: Masarykova univerzita, 2003.

KOTOUS, Jan. *Sociální politika v evropských zemích*. Praha: Karolinum, 1995.

KREBS, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010.

LINDBECK, Assar. Swedish Lessons for Post-Socialist Countries. *Working Paper Series 498, Research Institute of Industrial Economics* [online]. 1998. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:343332/FULLTEXT01>

LINDBECK, Assar. The Swedish Experiment. *Journal of Economic Literature* [online]. 1997, **35**(3), 1273-1319 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2729978?seq=1#metadata_info_tab_contents

MALINVAUD, E. The Rise of Unemployment in France. *Economica*. [online]. 1986, **53**(210), 197-217. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2554379?seq=1#metadata_info_tab_contents

MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. přepracované vydání. Praha: SLON-Sociologické nakladatelství, 2002.

NEČADOVÁ, Věra. *Sociální politika: systém sociálního zabezpečení*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2014.

OLLSON, S. E. Míří švédský stát k transformaci?. In: *Vývoj sociálního státu v Evropě: čítanka z historie moderní evropské sociální politiky*, ed. MUSIL, Libor, 224-237. Brno: Doplněk, 1996.

POTŮČEK, Martin. *Sociální politika*. Praha: SLON- Sociologické nakladatelství, 1995.

RYS, Vladimír. Sociální politika ve Francii. In: *Sociální politika v evropských zemích*, ed. MUNKOVÁ, Gabriela, 121-138. Praha: Karolinum, 2004.

SCHARPF, F. W. Ekonomická a institucionální omezení strategií plné zaměstnanosti: Švédsko, Rakousko a západní Německo v letech 1973-1982. In: *Vývoj sociálního státu v Evropě: čítanka z historie moderní evropské sociální politiky*, ed. MUSIL, Libor, 218-224. Brno: Doplněk, 1996.

SIANESI, Barbara. An evaluation of the active labour market programmes in Sweden. *Working Paper 5, Institute for Labour Market Policy Evaluation (IFAU)* [online]. 2001. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/82160/1/wp01-05.pdf>

VÁCLAVÍKOVÁ, Anna, Helena KOLIBOVÁ a Alina KUBICOVÁ. *Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti*. Opava: Optys, 2009.

VEČEŘA, Miloš. *Sociální stát. Východiska a přístupy*. Praha: SLON- Sociologické nakladatelství, 1993.

VLANDAS, Tim. Labour market performance and deregulation in France during and after the crisis. In: *Myths of employment deregulation: how it neither creates jobs nor reduces labour market segmentation*, ed. PIASNA, Agnieszka a Martin MYANT, 185-205, Brussels: ETUI, 2017.

WINKLER, Jiří a Mirka WILDMANNOVÁ. *Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. 1. vydání. Brno: Ekopress, 1999.

Elektronické zdroje

Agence nationale pour l'emploi. *INSEE* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/fr/metadonnees/definition/c1031>

Aktiviteter inom etableringsuppdraget. Årsrapport 2015. *Arbetsförmedlingen* [online]. 5. 4. 2016 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: https://arbetsformedlingen.se/download/18.3e623d4f16735f3976ea70/Aktiviteter_inom_Etableringsuppdraget,%20%C3%A5rsrapport%202015.pdf

Annual national accounts - Revision of the main aggregates - year 2018. *INSEE* [online]. 17. 5. 2019 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/statistiques/4138089>

BELLAN, Marie Indemnités aux prud'hommes : ce que prévoit la loi El Khomri. *Les Echos* [online]. 17. 2. 2016 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.lesechos.fr/2016/02/indemnitees-aux-prudhommes-ce-que-prevoit-la-loi-el->

[khomri-197374](#)

Bilan de cinq ans de programme TRACE. *DARES* [online]. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: https://travail-emploi.gouv.fr/IMG/pdf/publication_pips_200412_n-51-1_bilan-5ans-programme-trace.pdf

DUXBURY, Charlie. Sweden gets new government after weeks of coalition wrangling. *Politico* [online]. 18. 1. 2019 [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/sweden-gets-new-government-after-weeks-of-coalition-wrangling/>

Early leavers from education and training by sex and labour status. *Eurostat* [online]. [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_14&lang

Emmanuel Macron inauguration: French president vows new start. *BBC News* [online]. 14. 5. 2017 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-39912104>
Employment rate. *OECD* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/emp/employment-rate.htm#indicator-chart>

Employment statistics. *Eurostat* [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics

Europe 2020 education indicators in 2016. *Eurostat* [online]. 26. 4. 2017 [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8001730/3-26042017-BP-EN.pdf/c22de270-ea00-4581-89bc-501056f9cae2>

European Union Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/european-union/unemployment-rate>

FARAND, Chloe. Emmanuel Macron kicks off controversial attempt to reform France's labour laws. *Independent* [online]. 28. 6. 2017 [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/emmanuel-macron-france-president-launches-controversial-labour-market-reforms-labour-law-a7813171.html>

FINE, Shoshana, SOUPIOS-DAVID, Hélène a Alexia DUVERNOY. Integration of beneficiaries of international protection in France. *National report. NIEM* [online]. [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <http://www.forintegration.eu/pl/pub/poland-national-report-2018/dnl/24>

France to set quotas for migrant workers to off-set labour shortages. *France 24* [online]. 6. 11. 2019 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20191105-france-to-set-quotas-for-migrant-workers-to-off-set-labour-shortages>

France Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/france/unemployment-rate>

French election results: Emmanuel Macron says France facing 'immense task' to rebuild European unity as he defeats Marine Le Pen. *The Telegraph* [online]. 8. 5. 2017 [cit. 2020-

05-10]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2017/05/07/french-election-live-marine-le-pen-emmanuel-macron-presidency/>

FROST, Laurence a Michel ROSE. France's Macron pledges more reform medicine in 'decisive' 2019. *Reuters* [online]. 31. 12. 2018 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-france-macron-politics/frances-macron-pledges-more-reform-medicine-in-decisive-2019-idUSKCN1OU14Y>

General government national accounts - first results - year 2018. *INSEE* [online]. 26. 3. 2019 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/statistiques/3901119>

Global Views on Healthcare in 2018. *Ipsos* [online]. 24. 07. 2018 [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/en-be/global-views-healthcare>

History. *Swedish Migration Agency. Migrationsverket* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency/Migration-to-Sweden/History.html>
<https://www.france24.com/en/20180507-france-strikes-air-france-sncf-universities-reforms-traffic-macron>

If you are participating in an introduction programme through the Public Employment Service. *FORSÄKRINGSKASSAN* [online]. [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: https://www.forsakringskassan.se/privatpers/arbetssokande/om-du-deltar-i-etableringsprogrammet-hosarbetsformedlingen!/ut/p/z0/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziLQI8TDy8DIx8DUzDjAwCDZy9XTx8QoyMwwz1g1Pz9AuyHRUBNowHxw!!/

ILO Unemployment and Labour Market-related indicators (Labour Force Survey results) - first quarter 2017. *INSEE* [online]. 15. 2. 2018 [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/statistiques/2851778>

ILO unemployment rate - Persons aged below 25 years - Metropolitan France - SA data. *INSEE* [online]. 14. 5. 2020 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/statistiques/serie/001688536>

Including an In-Depth Review on the prevention and correction of macroeconomic imbalances. Country Report Sweden 2016. *European Commission* [online]. 26. 2. 2016 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/cr_sweden_2016_en.pdf

Ingen tillväxt av privata jobb sedan 1950. *Ekonomifakta* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.ekonomifakta.se/Artiklar/2010/Maj/Ingen-tillvaxt-av-privata-jobb-sedan-1950/>

International migration outlook 2015. *OECD* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/migr_outlook-2015-en.pdf?expires=1589985468&id=id&acname=ocid57016075&checksum=0716A4E0924B10E8C3CAB446171549C6

JACOBSEN, Henriette. Löfven confirmed as Sweden's next prime minister. *EURACTIV*

[online]. 3. 10. 2014 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/elections/news/lofven-confirmed-as-sweden-s-next-prime-minister/>

L'économie française : ruptures et continuités de 1959 à 2006. *INSEE* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.epsilon.insee.fr/jspui/bitstream/1/120/1/ip1136.pdf>

L'insertion des réfugiés par l'emploi. *Ministère du travail* [online]. 1. 10. 2018 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://travail-emploi.gouv.fr/actualites/presse/communiqués-de-presse/article/l-insertion-des-refugiés-par-l-emploi>

Le programme d'Emmanuel Macron. *En Marche!* [online]. [cit. 2020-05-10]. <https://storage.googleapis.com/en-marche-fr/COMMUNICATION/Programme-Emmanuel-Macron.pdf>

Le temps de travail: tendances récentes et initiatives. *OECD* [online]. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/els/emp/2080278.pdf>

MAZUIR, Valerie. Le grand débat national. *Les Echos* [online]. 8. 4. 2019 [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/gilets-jaunes-le-grand-debat-national-347046>

MILNE, Richard. Sweden unlikely to feel economic benefit of no-lockdown approach. *Financial Times* [online]. 10. 5. 2020 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/93105160-dcb4-4721-9e58-a7b262cd4b6e>

National Reform Programme 2019. *European Commission* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-european-semester-national-reform-programme-france_en.pdf

New work environment agency in Sweden. *Government Offices of Sweden* [online]. 27. 9. 2017 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2017/09/new-work-environment-agency-in-sweden/>

NORDSTROM. Skans, O., ERIKSSON. S. a HENSVIK, L., 2017. Åtgärder för en inkluderande arbetsmarknad. Konjunkturrådets rapport 2017. *SNS Förlag* [online]. 25. 1. 2017 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://journals.lub.lu.se/svt/article/view/16893/15273>

ORANGE, Richard. Neo-Nazi background hounds Sweden Democrats. *Deutsche Welle* [online]. 8. 9. 2018 [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/neo-nazi-background-hounds-sweden-democrats/a-45344978>

PAYWALL, Free. How is Sweden tackling its integration challenge? *The Local* [online]. 7. 5. 2017 [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://www.thelocal.se/20170502/how-is-sweden-tackling-its-integration-challenge>

Politique de l'emploi. *Ministère de la Culture et de la Communication* [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <http://www.culturemedias2030.culture.gouv.fr/annexe/08-fiches->

[culture2030-8-.pdf](#)

Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Myndigheten för Arbetsmiljökunskap. *Arbetsmarknadsdepartementet* [online]. 21. 12. 2018 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=19427>

Revenu minimum d'insertion. *INSEE* [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/revenu-minimum-insertion.htm>

RODRIK, Dani. Macron a jeho kanonáda na zákoník práce. *Finmag* [online]. 11. 9. 2017 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/ekonomika/326405-macron-a-jeho-kanonada-na-zakonik-prace>

RUBIN, J., Alissa. Macron's Proposal to Mollify Yellow Vest Protesters Fails to Impress. *The New York Times* [online]. 11. 12. 2018 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/12/11/world/europe/yellow-vests-france-macron.html>

Snabbspår ska ge fler lärare. *SVT Nyheter* [online]. 24. 8. 2016 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/snabbspar-ska-ge-fler-larare>

Social Democrats promise more jobs and better schools. *Radio Sweden* [online]. 2. 9. 2014 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2054&artikel=5953373>

Social Democrats reveal election manifesto. *The Local* [online]. 2 9. 2014 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://www.thelocal.se/20140902/social-democrats-to-reveal-election-manifesto>

Statement of Government Policy. *Government Offices of Sweden* [online]. 3. 10. 2014 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.government.se/information-material/2014/10/statement-of-government-policy-3-october-2014/>

STATON, Bethan. How Sweden Is Fast Tracking Refugees Into The Workforce. *Fast Company* [online]. 28. 7. 2017 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/40446055/how-sweden-is-fast-tracking-refugees-into-the-workforce>

Stefan Löfven expected to be voted back in as Swedish prime minister. *The Local* [online]. 18. 1. 2019 [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.thelocal.se/20190118/stefan-lofven-expected-to-voted-back-in-as-swedish-prime-minister>

SVT's Vallokalsundersökning: Riksdagsvalet 2018. *SVT/VALU* [online]. [cit. 2020-05-09]. Dostupné z: https://www.svt.se/omoss/media/filer_public/5c/17/5c17fc91-31c4-4e0a-a17f-b42318edf4a4/valuresultat_riksdagsval_pk_2018_vagda_0912.pdf

Sweden Employment Rate. *Trading Economics* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z:

<https://tradingeconomics.com/sweden/employment-rate>

Sweden GDP. *Trading Economics* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/sweden/gdp>

Sweden Unemployment Rate 1991-2020. *Macrotrends* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.macrotrends.net/countries/SWE/sweden/unemployment-rate>

Sweden Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/sweden/unemployment-rate>

Sweden: Youth unemployment rate from 1999 to 2019. *Statista* [online]. 12. 02. 2020 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/813071/youth-unemployment-rate-in-sweden/>

Sweden's National Reform Programme 2019. *Government Offices of Sweden* [online]. [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.government.se/reports/2019/05/swedens-national-reform-programme-2019/>

TRIAN, Nicole. Strikes continue as Air France, rail workers and students fight against reforms. *France 24* [online]. 7. 5. 2018 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: Välbefinnande och effektivitet hand i hand. *Centrum för Arbetslivsutveckling* [online]. [cit. 2020-04-03]. <http://www.arbetslivsutveckling.se/start/>

WALLENFELD, J. Stefan Löfven Prime Minister of Sweden. *Encyklopedia Britannica* [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Stefan-Lofven>

What Worries the World & Great Britain in March 2018. *Ipsos MORI* [online]. [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2018-04/what-worries-the-world-gb-march-2018.pdf>

Youth unemployment rate 2016. *Nordregio* [online]. 8. 2. 2018 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://nordregio.org/maps/youth-unemployment-rate-2016/>

Teze bakalářské práce

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
Jméno:	Kamila Bogdanova
E-mail:	13411678@fsv.cuni.cz
Studijní obor:	Mezinárodní teritoriální studia
Semestr a školní rok zahájení práce:	zimní semestr 2019/2020
Semestr a školní rok ukončení práce:	letní semestr 2019/2020
Vedoucí bakalářského semináře:	PhDr. Ondřej Matějka, Ph.D.
Vedoucí práce:	Prof. PhDr. Petr Svobodný, Ph. D.
Název práce:	Komparativní analýza politiky zaměstnanosti ve Švédsku a Francii
Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):	Otázka nezaměstnanosti ve státech Evropy je jedním z nejaktuálnějších a nejdiskutovanějších problémů ve státech Evropy. Nezaměstnanost s sebou ovšem přináší nejenom ekonomické, ale také sociální problémy. Lze říct, že míra zaměstnanosti je jedním ze základních ukazatelů fungování moderního sociálního státu blahobytu neboli "welfare state". Udržení vysoké míry zaměstnanosti patří k hlavním prioritám národních vlád ve většině členských zemí Evropské unie. Výjimkami nejsou ani státy jako Švédsko a Francie, které při dosahování tohoto cíle provádějí národní politiky zaměstnanosti s ohledem na jejich historický vývoj, současnou situaci a potřeby obyvatelstva.
Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):	Původně zvolené téma komparace kontinentálního a skandinávského modelu státu blahobytu na příkladu Francie a Švédska znělo příliš rozsáhlé. Po hlubší analýze a konzultaci s vedoucím práce a vedoucím bakalářského semináře bylo rozhodnuto vymezit téma na jednu oblast sociální politiky státu blahobytu, čímž je politika zaměstnanosti. Byla také upřesněna metodologická stránka práce, prameny, časové rozmezí, přičemž v oblasti analýzy současné politiky zaměstnanosti byly zvoleny současné vlády Švédska a Francie.
Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):	Úvod 1. Úvod do problematiky politiky zaměstnanosti 1.1 Vymezení politiky zaměstnanosti 1.2 Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti 1.3 Typy politik zaměstnanosti 2. Historický vývoj politiky zaměstnanosti 2.1 Vývoj politiky zaměstnanosti po druhé světové válce ve Švédsku 2.2 Vývoj politiky zaměstnanosti po druhé světové válce ve Francii 2.3 Dílčí závěr o vývoji politiky zaměstnanosti obou států 3. Současná politika zaměstnanosti 3.1 Aktuální situace na trhu práce ve Švédsku 3.2 Aktuální situace na trhu práce ve Francii 3.3 Dílčí závěr o současné politice zaměstnanosti obou států Závěr
Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):	

- ANKARLOO, Daniel.** The Swedish Welfare Model - Counter-arguments to neoliberal myths and assertions. Association of Heterodox Economics Conference. [online] 2009. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.mah.se/PageFiles/98343/Microsoft%20Word%20-%20the%20swedish%20welfare%20modelneolib.pdf>
- BALCÁRKOVÁ, Soňa a Zuzana HRDLIČKOVÁ.** Švédsko. In: *Hospodářská politika: 1900-200*, ed. TOMESŠ, Zdeněk, 163-190. Praha: C.H. Beck, 2008.
- BERGH, Andreas,** The Rise, Fall and Revival of the Swedish Welfare State: What are the Policy Lessons from Sweden? Working Paper Series 873, Research Institute of Industrial Economics [online]. 2011. [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1884528>
- BOURDET, Yves a Inga PERSSON.** Politique de l'emploi et durée du chômage : une comparaison franco-suédoise. *Revue de l'OFCE* [online]. 1991, 38(4), 65-92. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-de-l-ofce-1991-4-page-65.htm>
- BOURNAY, Jacques a Pierre-Alain PIONNIER.** L'économie française: ruptures et continuités de 1959 à 2006 : division Concepts, méthodes et évaluation des comptes nationaux, Insee [online]. 2007, 1136. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <http://hussonet.free.fr/ip1136.pdf>
- BROŽOVÁ, Dagmar.** Společenské souvislosti trhu práce. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003.
- CORNILLEAU G., MARIONI P. a B. ROGUET.** Quinze ans de politique de l'emploi : Observations et diagnostics économiques. *Revue de l'OFCE* [online]. 1990, 31, 91-120. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: www.persee.fr/doc/ofce_0751-6614_1990_num_31_1_1669
- DARES.** 40 ans de politique de l'emploi. Paris: Documentation Française, 1996.
- DARES.** Les politiques de l'emploi et du marché du travail. Paris: La Découverte, 2003.
- DURDISOVÁ, Jaroslava.** Sociální politika v ekonomické praxi: vybrané problémy. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2005.
- ERIXON, Lennart.** A Swedish Economic Policy - The Theory, Application and Validity of the Rehn-Meidner Model. Working Paper 5, Stockholm University, Department of Economics [online]. 2000. [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/5097785_A_Swedish_Economic_Policy_-_The_Theory_Application_and_Validity_of_the_Rehn-Meidner_Model
- ERIXON, Lennart.** The Rehn-Meidner model in Sweden: its rise, challenges and survival. *Research Papers in Economics* [online]. 2008 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: http://www2.ne.su.se/paper/wp08_02.pdf
- GLENDON, Mary Ann.** French Labor Law Reform 1982-1983: The Struggle for Collective Bargaining. *The American Journal of Comparative Law* [online]. 1984, 32(3), 449-91. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/840424?seq=1#metadata_info_tab_contents
- GUOGIS, Arvydas a Adomas VINCAS RAKŠNYS.** Improvement of Public Governance by Olof Palme and his Historical Ideological Heritage (30 years after the assassination of Palme in Stockholm). *Regional Formation and Development Studies* [online]. 2016, 2(19), 35-43 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/305305444_Improvement_of_Public_Governance_by_Olof_Palme_and_his_Historical_Ideological_Heritage_30_years_after_the_assassination_of_Palme_in_Stockholm
- HALÁSKOVÁ, Renata.** Politika zaměstnanosti. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2008.
- HOLMLUND, Bertil.** The Rise and Fall of Swedish Unemployment. CESifo Working Paper Series 918, CESifo Group Munich. [online]. 2003. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=396462
- KOTLÍKOVÁ, Jaromíra.** Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání z pohledu úřadu práce.

In: Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika, ed. SIROVÁTKA, Tomáš a Petr MAREŠ, 128-138. Brno: Masarykova univerzita, 2003.

KOTOUS, Jan. Sociální politika v evropských zemích. Praha: Karolinum, 1995.

KREBS, Vojtěch a kolektiv. Sociální politika. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010.

LINDBECK, Assar. Swedish Lessons for Post-Socialist Countries. Working Paper Series 498, Research Institute of Industrial Economics [online]. 1998. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:343332/FULLTEXT01>

LINDBECK, Assar. The Swedish Experiment. Journal of Economic Literature [online]. 1997, 35(3), 1273-1319 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2729978?seq=1#metadata_info_tab_contents

MALINVAUD, E. The Rise of Unemployment in France. Economica. [online]. 1986, 53(210), 197-217. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2554379?seq=1#metadata_info_tab_contents

MAREŠ, Petr. Nezaměstnanost jako sociální problém. 3. přepracované vydání. Praha: SLON-Sociologické nakladatelství, 2002.

NEČADOVÁ, Věra. Sociální politika: systém sociálního zabezpečení. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2014.

OLLSON, S. E. Míří švédský stát k transformaci?. In: Vývoj sociálního státu v Evropě: čítanka z historie moderní evropské sociální politiky, ed. MUSIL, Libor, 224-237. Brno: Doplněk, 1996.

POTŮČEK, Martin. Sociální politika. Praha: SLON- Sociologické nakladatelství, 1995.

RYS, Vladimír. Sociální politika ve Francii. In: Sociální politika v evropských zemích, ed. MUNKOVÁ, Gabriela, 121-138. Praha: Karolinum, 2004.

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Seznam příloh

Příloha č. 1: Graf 1. Růst pracovních míst v soukromém a veřejném sektoru (vývoj)

Příloha č. 2: Graf 2. Míra nezaměstnaností ve Švédsku, 1961-1996

Příloha č. 3: Graf 3. Vývoj míry nezaměstnanosti ve Francii, 1960-1980

Příloha č. 4: Graf 4. Míra nezaměstnanosti imigrantů v zemích OECD 2015

Seznam zkratek

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)

SAP – Švédská sociálně demokratická strana dělnická (Sveriges socialdemokratiska arbetareparti)

EU – Evropská unie

ALU – The development of working life (Arbetslivsutveckling)

ASSEDIC – Asociace pro zaměstnávání v průmyslu a obchodu (Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce)

UNEDIC – Národní odborová unie pro zaměstnanost v průmyslu a obchodu (Union nationale interprofessionnelle pour l'emploi dans l'industrie et le commerce)

ANPE – Národní agentura pro zaměstnání (Agence Nationale pour l'Emploi)

HDP – Hrubý domácí produkt (Gross Domestic Product)

TRACE – Program cesta k zaměstnanosti (Trajet d'accès à l'emploi)

RMI – Minimální příjem pro zařazení do pracovního procesu (Revenu minimum d'insertion)

SVT – Švédská veřejnoprávní televize (Sveriges Television)

ÚP – Úřad práce

GPI – Velký investiční plán (Grand Plan d'Investissement)

SNCF – Národní železniční dopravce ve Francii (Société nationale des chemins de fer français)

